

קרקעותיו שהוא מתפרנס מהם אם לא שבדעתו לעקור דירתו מכאן. אבל מכר כל מטלטליו, אפילו אומר בשעת מכירה אדעתא למיסק, המכר קיים, אם לא שהתנה. לפי שפעמים אדם מוכר מטלטליו, אפילו שדעתו להשאר כאן. והמהרש"א ב"א, דרש"י דקרקע לפרש מקרקע, דאילו הוה מטלטליו על כרחך הלוקח הוה מוחזק בהו, דאם לא כן בלאו הכי יכול לחזור ולא הוה זביני זבינא. ואם כן, מאי דהוה לקמן התם משום דלחומרא, והיינו דמספקא לן, והכי נמי הכא אית לן למימר דהמוציא מחבירו עליו הראיה, ושפיר קאמר דזביני זבינא, אבל בקרקע ניחא דלא הוה זביני זבינא, דכיון דספיקא הוה, קרקע בחזקת בעליה. והקרבן נתנאל (אות ק), דייק כהרא"ש, דלהמהרש"א אכתי תקשי, דנימא דהמוכר מוחזק במטלטליו, ואף שיכול לחזור בו, מכל מקום איכא נפקא מינה למיקם ב"מי שפרע".

כח תוס' ד"ה דברים שבלב, בתוה"ד, וקשה אמאי הא בעינן תנאי כפול. ביאר המהרש"א, דהא דלא הקשו כן בכל הני דמתניתין דהכא. משום דסמכי אמה שכתבו בתוס' גיטין (ע"ה) **בד"ה לאפוקי**, דאירי בתנאי כפול, אף על גב דלא פירש. אבל הכא קשיא להו שפיר, דמדיוקא משמע דאם פירש דבריו הוה תנאי.

כט בא"ד, בתוה"ד, ורשב"ם פירש וכו'. הקשה המהרש"א, דאכתי תקשי מדיוקא "מהמקדש את האשה ואמר כסבור הייתי שהיא כהנת", דמשמע, דאם פירש דבריו בהדיא הוה תנאי, והוה איסורא ובעינן תנאי כפול. וכתב, דלתירוץ ר"י בהמשך ניחא, דאיכא לאוקמי בדהוה מהדר קודם קידושין לישא בת כהנת, והיה גילוי מילתא קודם הקידושין דמהני, וכמו שכתב הרא"ש (הובא באות כ) בהך עובדא דבעי למיסק לארעא דישראל דהוה גילוי מילתא, דקודם המכירה אמר כך.

ל בא"ד, תנאי כפול אלא גילוי מילתא בעלמא. וביאר בתוס' הרא"ש, דהיכי דמוכח מחמת שגילה לנו תחלה כהך דהכא, לא בעינן תנאי אלא בגילוי דעתו סגי. וכן ביאר המהרש"ל.

לא [בסוה"ד, וכן הכותב כל נכסיו לאשתו וכו'. ואף על גב שאמרה הגמ' בגיטין (יד). דהווי כהלכתא בלא טעמא, וביאר התוס' שם ד"ה כהלכתא דיש טעם רק למה תיקון חכמים, והוא משום לחלק כבוד לאשה. כבר הוסיף בתוס' הרא"ש שהבעל נתכווין לכך משום האי טעמא. הרי שטעם התקנה הוא, שאף שנראה שאין דעתו כן, מכל מקום ירדו חכמים לטוף דעתו שלכך נתכווין.]

דף נ' ע"א

א גמ', יקריב אותו מלמד שכוּפין אותו וכו' הא בלביה לא ניחא ליה. ביאר הרשב"א (מט:), דמי לגוונא דההוא דובין לנכסיה אדעתא למיסק, דאמר קודם שעת מכירה שמוכר משום דדעתו לעלות, ואפילו הכי, כיון שלא אמר בשעת המכר, הווי דברים שבלב. אף הכא גילה דעתו מתחילה שלא רוצה בקרבן, ורק על ידי הכפייה קאמר דרוצה ובלבו לא רוצה, שמע מינה דדברים שבלב אינם דברים.

ב גמ', בגיטין נשים וכו' ואמאי הא בלביה לא ניחא ליה, אלא משום דאמרין וכו' אינם דברים. ביאר התוס' הרא"ש, דאין כוונת הגמ' **הודאי** לא ניחא ליה, דאם כן הווי אומדנא דמוכח, והגט לא מהני. אלא פירושו, **דמסתמא** לא ניחא ליה, כיון דלא נתרצה ליתן גט ולהביא קרבן, אלא על ידי כפייה. עור פירש, דאפילו אי וודאי לא ניחא ליה. מכל מקום, כיון שמכחיש בפיו מה שבלבו, אזלינן בתר פיו, ודברים שבלב לא הווי דברים. והא דבעלמא היכא דאנן סהדי, אזלינן בתר אומדן דעתא, היינו משום דהווי כאילו התנה בפירוש.

ג גמ', שאני התם דמצווה לשמוע דברי חכמים. כתב הרמב"ם (פ"ב מגירושין ה"כ), מאחר שהוא רוצה להיות מישראל רוצה הוא לעשות כל המצוות ויצרו הוא שתקפו וכיון שהוכה וכו' ואמר רוצה אני, כבר גרש לרצונו. וכן פירש רבנו **רשום כבבא בתרא** (מח:), דמצווה לשמוע דברי חכמים שגורו כן.

ד גמ', אלא אמר ר' יוסף וכו' ואמר קסבור הייתי שהיא כהנת. הקשה הרשב"א, מאי ראייה, הא אפילו דברים שבלב ליכא הכא, דהא מעיקרא לא אמר מידי ופשיטא דלא מהימן. ותיריך "דמקודשת" משמע בוודאי, ואי דברים שבלב הווי דברים, הוה לן למיחש וכגון בקידשה אחר, דנצריכה גט מתרוויהו. והתוס' הרא"ש תירץ, דדייק מדתנן "מפני שלא הטעתה" ולא תלי טעמא משום דלא מהימן. **והעצמות יוסף** תירץ (מט:): דלעולם מיירי שאמר מתחלה שרוצה לישא כהנת.

ה גמ', דילמא שאני התם דלחומרא. כתב המקנה (מט: ארש"י ד"ה לנכסיה), דלא משום ספיקא דדינא בדברים שבלב קאמר הכי, אלא משום דלא מהימני. מה שאין כן בעובדא דרבא, דמוכחא מילתא דלא משקר, כדפירש רש"י (שם) **בד"ה ומפטר נפשה**, דהאי גברא חזינן דטרח. אמנם עיין לעיל (מט:): **באות כו**, דלדעת המהרש"א הווי ספיקא דדינא.

ו גמ', ואמאי הא קאמרה בלביה היה. הקשה בחידושי הגרע"א, מאי ראייה מהא דדברים שבלב לא הווי דברים. הא יש לומר, דכיון דהעדים ששמעו את התנאי, לא ידעו את שבלביה, לדידהו לא נתקיים התנאי, ולא הווי עדי קידושין. ותיריך, דמכל מקום, כיון דעל עצם הקידושין הווי עדים, ובלביה היה להתקדש בכל ענין, הווי כנתקיים התנאי שפיר מיקרי עדי קידושין. והאבני מלואים (סימן כ"ז ס"ק ו), תירץ, על פי דברי הר"ן **בנדרים** (ל): **ד"ה ואשה** שכתב, דעיקר מעשה הקידושין הוא מצד המקדש, והאישה רק מפקרת עצמה אליו אם כן עיקר הדבר שבערוה הוא מצד הבעל, ולא בעינן הני סהדי אלא לגוף הקידושין, ששמעו מן המקדש. ולרצון האשה לא בעי עדים. עוד כתב, דלדעת הרמב"ם (פ"ז מאישות הכ"ג), לא קשה מידי, דכתב, במקדש על תנאי ולאחר

מינץ, חיישין לקדושין שמא חזרו בתשובה. ולדעת המהר"ם פדוואה, לא חיישין לקידושין. **ובניאור הגר"א** (אות ל') כתב בדעת המהר"ם פדוואה, דשאני מגמרא דילן, משום דהיכא דפירש על מנת שאני צדיק, גלי דעתיה וחיישין. **והחלקת מחוקק** פליג על הרמ"א, וכתב, דהמעין בגוף תשובת המהר"ם פדוואה יראה, דלא פליגי אהודי, דאי לא הכי, הוה ליה להביא את דברי המהר"י מינץ, אלא דמיירי במומר שלא נראה בו סימני טהרה, והוכיח סופו על תחילתו שחזר לסורו, והמהר"י מינץ מיירי כשהחזר לבסוף בתשובה, דהוכיח סופו על תחילתו דלבו היה לשמיים. ועיין **באשר לשלמה** (מועד סימן סא).

זו גמ', עשרה קנים חכמה וכו' פירש המהרש"א (בחדושי אגדות), ד"ירדו לעולם" היינו לפי הגזירה. מיהו אותה הגזירה מוכנת יותר בארץ הזאת מבאחרת, לפי מלאך ומול אותה המדינה, ומשום הכי לא קאמר עשרה קנים צדקות וכו' דהוה דבר שאינו בידי שמיים דהכל בידי שמיים חוץ מיראת שמיים.

יח גמ', זו חנופה וגטות הרוח. פירש הריטב"א, שהאיפה י"ח קבין, והם ט' קבין של חנופה וט' של גטות הרוח.

יט גמ', תשעה נטלו חזירים. כתב הריטב"א, דיש שפירשו דקאי א"אדום", דכתיב בו (תהילים פ' יד) "יכרסמנה חזיר מיער". ועליהם אמרו (מדרש רבה, ויקרא פרק י"ג), למה נקרא שמו חזיר, שעתיד הקדוש ברוך הוא להחזירו לישראל לעתיד לבוא. וכתב, דאין צורך לכך, כי בספר הטבעים כתב, שהצרת והנגעים שכיחי הרבה בחזירים.

כ מתני' בן עיר ונמצא בן כרך וכו'. פירש רש"י ישיבת כרכים קשה וכו'. ולהיפך, היינו אף שהטעה לשבח. והקשה המהרש"א אם כן לעיל (בעמוד א'), מאי טעמא פריך ממשפחה מגודלת דבסיפא, דלא פליג ר' שמעון עלה. הווי לה למפרך מעליל מינה, אמאי לא פליג ר' שמעון בדינא דבן כרך ונמצא בן עיר. ועל כן כתב דלולי פירוש היה נראה, דליכא שום שבח בבן עיר, דאיכא דניחא להו בבן כרך, ואיכא בבן עיר. ואדרבה טפי פסיקא ליה לתלמודא, דבבן כרך ניחא. והכי מוכח **בכתובות** (ק"ג): דאמרה הגמ' מעלת כרך דשכיחי כל מילי וכו'. והשתא מצינן למימר שפיר דר' שמעון לא פליג בהא, כיון דאיכא דניחא להו.

כא גמ', אדעתא למיסק. כתב המהרש"ל **בשם הרא"ש** (כתובות פרק אלמנה נוונת סימן ט), דמיירי שאמר קודם המכירה, שמוכר אדעתא דלמיסק אלא שבשעת המכירה לא אמר. וכן כתב הרשב"א (כאן).

כב גמ', אמר רבא הווי דברים שבלב ודברים שבלב לא הווי דברים. עיין בחדושי הגרנ"ט (נדרים סימן מט), בגדר דין דברים שבלב.

כג גמ', שם. כתב החלקת מחוקק (אהע"ז סימן מב ס"ק ד), דאף כשיש לו מיגו לא מהני, משום, דדברים שבלב אינם דברים אין פירושו דחסר בנאמנות, אלא דאף כשנדע הכוונה נחוש לדברים שבה. אמנם **בשער המשפט** (סימן פו ס"ק כה) הביא **משו"ת חכם צבי** (סימן קטו), דהיכא דאיכא מיגו לא הווי דברים שבלב, משום דהחסרון דדברים שבלב, בנאמנות. והקשה עליו מה דהכיחה הגמ' **לקמן** (ג). דהווי דברים, מהאומר לשלוחו הבא לי מן החלון, ופריך, דלמא דאתי למיפטר נפשיה מקרבן, ומשני דאית ליה מגו דנוכרתי, שמע מינה דאף במיגו לא מהני מחמת דהווי דברים שבלב. וכן כתב בתוס' ר"י **הזקן**, דאף שלכך כיון, הואיל ובשעת המכר לא פרסם מחשבתו ונשאר בתוך לבו, אינו כלום.

כד גמ', שם. הקשה הרשב"א, מהא דאיתא **בנוזר** (ב:), דהאומר "אהה" והיה נוזר עובר לפניו הווי נוזר, אף על גב דלא פירש, אלמא דברים שבלב הווי דברים. וכתב, דיש שפירשו, [וכן כתב הריטב"א], דהתם כיון דאמר "אהה" ונוזר עובר לפניו, הווי כאילו פירש "אהה כמותו", מדין ידות נוזירות שרבתה תורה. אך דחה, דמכל מקום אפשר ד"אהה בתענית" קאמר, ואפילו לשמואל דקאמר התם דתופס שערו, אכתי הווי דברים המסורין לבל. עוד הקשה, מדאמרין **בגיטין** (לא), דתרומה ניתלת במחשבה, דהיינו, דנותן עינו בצד זה ואוכל בצד אחר. אלמא, דברים שבלב הווי דברים. ותיריך, דהיכא דלא אתו הדברים לבטל דבריו, אלא לפרשם, לא איקרו דברים שבלב, והיינו נוזר ותרומה. מה שאין כן הכא, שמכר כדה, ואתי לבטלה על ידי מחשבתו, לא הווי דברים. ועיין באות הבאה.

כה גמ', שם. הקשה **בשו"ת אחיעזר** (ח"ב סימן יט אות ג), לדברי הרשב"א המובא באות הקודמת, אמאי בעינן בנוזר שיאמר "אהה", ושיהיה נוזר עובר לפניו, תיסיגו במחשבת לבו. ותיריך, דבנוזרות בעינן דיבור, ואפילו אומדנא דמוכח לא מהני עד דיבטא בשפתיו, ולהכי באומר "אהה" ואין נוזר עובר לפניו לא חל, אלא דאכתי לא הווי אומדנא דמוכח בדיבור בלבד, אלא בציון מחשבתו, דבאה לפרש דבריו. עוד הקשה, מאי מקשה מתרומה, הא הקשתה כן **הגמ' בשבועות** (כו:), ותירצה, דתרומה וקדשים הווי ב' כתובים הבאין כאחד ולא ילפינן מיניהו. ותיריך, דהא דאמרין דהווי ב' כתובים ואין מלמדין, היינו בהא דהתחדש דמהני בהו מחשבה ולא בעינן ביטוי שפתיים, אמנם, בהא דאיתרבי בהו מחשבה, ומוכח מינה דיכול לפעול על ידי דברים שבלב, שפיר איכא למילף מהתם. ועיין באות הבאה.

כו גמ', שם. **השער המשפט** (סימן צה סעיף א) הוכיח, דהר"ן **בפסחים** (ב). חולק על הרשב"א (הובא באות כג). דהקשה, דהא דמהני ביטול בלב גבי חמץ, הא כיון דביטול מדין הפקר, והפקר בלב לא מהני, דדברים שבלב מהנו. ותיריך, דחמץ קיל וסגי בגילוי דעת שמפקירו. ואילו לדעת הרשב"א לא קשה מידי, דכיון דהביטול לא סותר לדיבור לא חשיב דברים שבלב.

כז רש"י ד"ה לנכסיה, מקרקעי. ביאר הרא"ש (סימן טו), לפי שאין דרך אדם למכור

פרוטה במדי, וספק דסבלנות, הוי קדושין. אולם להפוסקים דמושם שוה פרוטה במדי אינה מקודשת מדאורייתא, כיון דליכא כסף במקומו. כן ליכא ספק ספיקא. ונשאר בצריך עיון.

(ז) **תוס' ד"ה חוששין לסבלנות, בתוה"ד**, וקשה להר"ם וכו' והא בעינן שידבר מענין וכו'. כתב **המהרש"א**, דליכא לתרוצי דאיירי בגוונא שמדבר מענין לענין ונותן לה סבלנות, דאם כן מאי פריך ליה ממתניתין דשלח לה סבלנות לאחר מכאן, הא התם בוודאי לא איירי במדבר מענין לענין.

(יח) **בא"ד**, שם. הקשה **הפני יהושע**, הא איתא **לעיל** (ו). דהלכה כר' יוסי דאין צריך לפרש. ותיירך, דמכל מקום בעינן שיהיו עסוקין מענין לענין באותו ענין. והוסיף, דאף **הרא"ש** (סימן כ') הרגיש בכך, ויישב את שיטת **רש"י**, דאפילו הכי חשש קידושין איכא. ופירש כוונתו, דהא דבעינן התם מעניין לענין היינו דלהיו ודאי קידושין, וקאי אמלתיה דר' יוסי דקאמר דיו, אבל לעולם אימא לך, דאף באין עסוקין באותו ענין חששא מיהא איכא, כיון דשדריך ונתרצית.

(יט) **בא"ד, בתוה"ד**, לכך נראה לפרש וכו' חיישינן שמא קידשה כבר. ביאר **המהר"ם**, דלדבריו בעינן למימר, אף מתניתין דאמר אף על פי ששלח לה סבלנות לאחר מכאן, היינו דיש לחוש שמא קידשה קודם הסבלנות קדושין גמורין, וזלת הראשונים שהיו בפחות משוה פרוטה, ואפילו הכי אינה מקודשת, שמחמת קידושין הראשונים שלח, ולא קדשה קידושין אחרים וזלתן. וכן צריך לומר לגבי קטן שקידש. וכן בהא דקאמר בגמרא דבפחות משוה פרוטה אדם יודע שאין קידושין תופסין וכו' וכי קא משדר אדעתא דקידושין, דהיינו, דקודם הסבלנות קדשה קידושין גמורין מלבד הקידושין דפחות משוה פרוטה. ועיין באות הבאה.

(כ) **בא"ד, בתוה"ד** חיישינן שמא קידש כבר. הקשה **הפני יהושע**, אם כן לא אתי שפיר הא דאיתא **לעיל** (בסמוך), "אימא כי שדר סבלנות אדעתא דקידושין משדר". וכתב, דכבר הרגיש בזה **הרשב"א**, ופירש, דאימא כי שדר סבלנות אדעתא דקידושין, היינו שקידשה בקידושין גמורין קודם הסבלנות. והפני יהושע תירך, דפירוש זה כתבו התוס' דווקא בשקלא וטריא דגמרא, ולא אליבא דהילכתא. מה שאין כן לעיל בשמעתין לענין דיוקא דמתניתין, שפיר מצינן לפרש דהא גופא אצטריך לאשמועינן, דלא תימא דחיישינן לקידושין סבלנות עצמן, דלא בעינן מענין לענין באותו ענין, כיון דנחית לתורת קידושין. והא דלא קאמר לעיל בפשטות, דסלקא דעתך אמינא כיון דשדר סבלנות מסתמא כבר קידשה בקידושין גמורין. אפשר דלא שייך דק צריכותא להא חששא. דכיון דחששא רחוקה היא, לומר שקידשה בפני עדים ומתו או שהלכו להם, אם כן פשיטא דיש לתלות יותר שמחמת קידושין הראשונים שלח.

(כא) **גמ', איכא דאמרי אמר רבה מנא אמינא לה**. הקשה **הפני יהושע**, לפירוש הר"ם **בתוס' ד"ה חוששין**, דחששא דרבה שמא קידשה כבר, על כרחך דאיירי אפילו במיעוט דמסבלי והדר מקדשי, דאי בכלהו מקדשי והדר מסבלי מאי קא משמע לן ואמאי אצטריך לאתויי לה ראייה ממתניתין. הא בסמוך מקשינן דפשיטא. ואם כן ליכא ראייה ממתניתין, דאיכא למימר דהא דהוצרכה לטעם דמחמת קידושין הראשונים, היינו אפילו בכלהו מקדשי והדר מסבלי. ותיירך, דהשתא סבר רבה דלא שכיח כלל אתרא דכולהו מקדשי ברישא. ודווקא בסמוך דקא סלקא דעתך דמימרא דר' פפא בהכי איירי, דייק בה הש"ס שפיר.

(כב) **גמ', מהו דתימא ניוחש למיעוטא**. הקשה **הרשב"א**, מאי סלקא דעתך להקל בספק אשת איש. ותיירך, דכיון ששלח סתם ולא פירש לשם קידושין, מסתמא לא לשם קידושין שלח.

(כג) **גמ', מנא הני מילי אמר רמי בר חמא דאמר קרא ואשה וכו'**. הקשה **המקנה**, אכתי היאך שמיעי ליה מהא דבאשה ובתה לא תפסי קידושין. ותיירך, דרמי בר חמא לאו ממשמעותא דקרא יליף דאפילו בזה אחר זה שייך לישנא דלצרוור, אלא מגופא דקרא נפקא, דאיתא להיכא דקידש שתיהן בבת אחת, דאפילו הכי לא תפסי קידושין, ואף הכא כתיב "אשה ובתה את בת בנה ובת בתה לא תקח לגלות ערוותה", דלשון "לא תקח" משמע דלא תפסי קידושין. ועיין שם דלפי זה יישב קושיית **התוס' ד"ה לא תקח**.

(כד) **תוס' ד"ה לא תקח, בתוה"ד**, כאן אלמנה לכהן גדול. הקשה **הפני יהושע**, מאי קשיא להו מאלמנה וגרושה, הא איתא **בתמורה** (ה): דאפילו לר' עקיבא דאין קידושין תופסין בחייבי לאוין, איכא מאן דאמר דמורה ר' עקיבא באלמנה לכהן גדול וגרושה לכהן הדיוט, דכתיב "לא יקח ולא יחלל", דחילולין הוא עושה ואין עושה ממורין.

(כה) **בא"ד, בתוה"ד**, פירוש לכל אחת ואחת יש דין אחות אשה. ביאר **הפני יהושע**, דדייקי מדכתיב "אשה אל אחותה", דהיה ליה למיכתב איפכא "אחותה אל אשה", דנשאו בזה אחר זה, דאשתו נסיב ברישא, אלא על כרחך איירי בבת אחת.

(כו) **בא"ד, בסוה"ד**, ואחות אשה נפקא לן בפרק האומר וכו' דחייבי כריתות היא. הקשה **הפני יהושע** בשם **התוס' יו"ט**, דליכא שום ילפותא בחייבי כריתות דלא תפסי קדושין, אלא אדרבא כולוהו ילפינן מאחות אשה דכתיב בה "לא תקח", וכן פירש **רש"י לקמן** (סז): **ד"ה מאחות**. ותיירך **הפני יהושע**, דהא דילפינן לקמיה (שם) "מלא יקח" דאחות אשה לא יקדשה, היינו לכתחילה, אבל בדיעבד, ילפינן מיהיהתה לאיש אחר" ולא לקרובים, דהיינו לא תפסי בה קידושין. ומה שכתבו התוס' הכא דאחות אשה ילפינן מדהוי בכלל חייבי כריתות, היינו, דקידושי אחות אשה בבת אחת ילפינן לה כשאר חייבי כריתות.

(כז) **תוס' ד"ה אי הכי, בתוה"ד**, אלמא משמע אע"ג דקידושין לא תפסי יש בהן כרת כיון שפוטרי אותם. כתב **המהרש"א**, דאין לומר דכוונתם להוכיח שיש בהן כרת, כיון שפוטרי

מכן ביטל את התנאי, דמקודשת, ואין צריך עדים לקיומו בשעת ביטול התנאי, ואף הכא שביטלה את התנאי בלבה אין צריך עדים על כך. ולא קשיא אלא לדעת **הראב"ד** התם דהשיג על הרמב"ם, וכתב, דבעינן עדים בביטול התנאי.

(ז) **גמ', ודלמא שאני הכא דכיון דאתנייה לאו כל כמינה**. כתב **הרש"ש**, דנראה דבזה נדחו נמי הראיות הקודמות, מהא דיקריב אותו מלמד שכופין, ומגיטי נשים, הואיל ובפירוש קאמר התם דרוצה אני. וכתב, דמלשון **רש"י ב"ה כיון דאתניה**, דפירש הואיל ושמעה ולא מיחתה וכו', התם ליכא להאי סברא מחמת שהכריחו אותם ולא הוה בידם למחות.

(ח) **גמ', ודלמא שאני התם דלמפטר נפשיה מקרבן קאתי**. הקשה **התוס' הרא"ש**, היאך יביא אשם מעילות, שמא אומר אמת ופטור, והוי חולין בעורה. ותיירך, דמעל דקאמר היינו לגבי תשלום קרן וחומש, ולא לגבי הקרבן.

(ט) **תוס' ד"ה היה לו לומר מויד, בתוה"ד**, מכל מקום מויד הייתי וכו' והרי"מ פ"י. ביאר **המהרש"א**, לפי מה שמצא **בתוס' ישנים**. דלפירושה הראשון, במויד הייתי נמי לא היה נאמן יותר מלא היה בלבי וכו', אלא דממה שלא טען מויד הייתי שהיא טענה יותר מקובלת, על כרחך דלא היתה כונתו למפטר נפשיה. אבל לפירוש הר"ם, אי הווי טעין מויד הייתי היה נאמן. אם כן קושיית הגמ' דנאמינו בטענת לא היה בלבי, במיגו דמויד הייתי, ומשני, דאין מיגו, משום דלא אתי למישוי נפשיה רשיעא. והא דבאומר מויד הייתי נאמן, אף דאין אדם משים עצמו רשע, כבר ביארו **התוס' בבא מציעא** (ג): **ד"ה מה**, דאיכא למימר דעשה תשובה, ואינו רוצה להביא חולין לעזרה. אבל אין להאמינו באומר לא היה בלבי במיגו דמויד הייתי, שמא לא רצה לעשות עצמו רשע. והא דאמרינן (שם) דנאמן לומר לא אכלתי מטעם דאם ירצה לומר מויד הייתי, לאו משום מגו הוא, תדע, דהווי מגו במקום עדים, אלא דיכול לתרץ דבריו דלא אכלתי שוגג אלא במויד.

(י) **רש"י ד"ה שליח מעל**, אבל השתא דאיפטר וכו' דאין שליח לדבר עבירה. **הקצות החושן** (סימן שמח ס"ק ד') הוכיח מדבריו, דגם כשהשליח שוגג, אין שליח לדבר עבירה. לאפוקי משיטת **התוס' לעיל** (מב): **ב"ה אמאי** שכתבו, דבשוגג יהיה שליח לדבר עבירה. והקשה, לשיטת **התוס'**, אמאי בנוכר בעל הבית שליח מעל, והרי אף בשוגג יהיה שליח לדבר עבירה, ונהי דאין אפשר לחייבו כמובל, מחמת דלא מעל במויד, מכל מקום ליפטר אף השליח. ותיירך, על פי מה שכתב **רש"י בחגיגה** (י): **ד"ה שליח**, דהיכא דנוכר בעל הבית, אנו סהדי דמבטל שליחותו ולהכי חייב השליח. ואף הכא אנו סהדי שבטלו, ושליח מעל, ולא איקרי דברים שבלב, כיון דהווי בליבו ובלב כל אדם, ומנהי. אלא דהקשה לפירוש **רש"י** הכא, דבשוגג אין שליח לדבר עבירה, אמאי הוצרך לפרש התם (בחגיגה) שמבטל שליחותו.

(יא) **גמ', אמר ר' אשוי אי בעי סליק**. כתב **הרמב"ן**, דדווקא הכא שלא התנה בפירוש, אלא שגילה דעתו שמוכר לפי שבעתו לעלות לארץ ישראל, ולהכי כל זמן שיכול לקיים מחשבתו ולעלות, המקח קיים. אבל אם התנה בפירוש על מנת שאעלה לארץ ישראל, יכול לומר, דאין רצוני לעלות ובטל המקח אם לא יעלה, דבידו לעשות תנאי לביטול המעשה.

(יב) **גמ', אמר ר' אשוי אי בעי סליק, איכא דאמרי אי בעי לא סליק**. פירש **התוס' ר"ד**, דללישנא קמא, אף דלא איתיליד אונסא בומן המכירה, אלא לאחריה, אמרינן ליה קום סליק כיון דמקמי דאיתיליד יכול היה לעלות, והמכר קיים. וללישנא בתרא דאמרינן בתמיה אי בעי לא סליק, דוקא דמצי סליק השתא, אבל איתיליד אונסא דלא מצי סליק השתא הדרי זביני. **והריטב"א** פירש בשם **הרי"ף** איפכא, דללישנא קמא היכא דאיתיליד אונסא הדרי זביני, אבל ללישנא בתרא אף על גב דאיתיליד אונסא השתא, אמרינן ליה אי בעי הוה סליק מקמי הכי.

(יג) **תוס' ד"ה דאיתיליד ליה**, והיינו דללישנא קמא קאמר אי בעי סליק בלא עיכוב, אך בגוונא של אונס המקח בטל. וללישנא בתרא הא דקאמר אי בעי לא סליק היינו בתמיה דהיה לו לחזור אחר שיירתא. וכן הביא **המהרש"א** דגרס **הבית יוסף** (ח"מ סימן רו, רב).

(יד) **רש"י ד"ה תצא, בתוה"ד**, אבל גיטא בעיא מדבריהם מספיקא. וכתב **הרש"ש**, דנראה דצריך לומר "אָן מספיקא", משום **דבכתובות** (עג): פליגי בה, דלרבה צריכה גט מדבריהם, ולרבה תנא ספוקי מספקא ליה וכו'.

דף נ ע"ב

(טו) **מתני', וכן קטן שקידש**. הקשה **בחידושי הגרע"א** (מקורו משו"ת תנינא סימן נ), אמאי לא כילל כולא בחד בבא, וליתני בסוף אף על פי ששלח סבלנות. ותיירך, דברישא הא דאינה מקודשת היינו לענין ודאי, אבל לחומרא מקודשת, שמא שווה פרוטה במדי. אבל קטן שקידש אינו מועיל כלל, ולישנא ד"וכן" קאי אסבלנות. ועיין באות הבאה.

(טז) **גמ', ומותבינן אשמעתין**. הקשה **בחדושי הגרע"א** לפי מה שפירש במתניתין (הובא באות הקודמת), דמקודשת לחומרא שמא שווה פרוטה במדי. מה אותיב רבה דלהווי ספק קידושין מטעמא דחוששין לסבלנות, הרי במתניתין ממילא לחומרא מקודשת, שמא שווה פרוטה במדי. ודוחק לומר דפריך מבבא ד"וכן קטן שקידש", דהא הקשה מרישא, ועוד דכיון דהא דקתני במתניתין היינו רק דלחומרא אינה מקודשת, אם כן, דלמא גם קטן שקידש נמי לחומרא, ומאי קושיא. ודוחק לומר, דהפירכא, מדלא כלליננהו בחד בבא, מוכח דאינה מקודשת בקטן, היינו אפילו לחומרא. ותיירך, דקושיית רבא מרישא דמתניתין, אבל שתהיה מקודשת לגמרי מספק ספיקא, ספק שמא שוה

דף נא ע"ב

(ח) **רש"י ד"ה הרי**, דהשתא לאו את וחמור הוא דהא דאין האחיות מקודשות משום ספינקא הוא. ביאר **האבני מלואים** (סימן מא סעיף ג), דהא דכתב רש"י דמשום ספינקא הוא. היינו משום דהוקשה לו, כיון דהשתא אולינן בשיטת רבא, דאחת משתי אחיות לא הוו קידושין כלל, מחמת דהוו קידושין שאין מסורין לביאה, אם כן כולכם ואחת מאחיות, נמי הוה קני את וחמור. אך כיון דאינו אלס ספינקא לא דמי. והקשה, אמאי הוי ספינקא, הא לרבא, כיון שאינן מסורין לביאה, בוודאי לא הוו קידושין. ותירץ, דאת וחמור לא הוי אלא כשהשני לא ראוי לקנין כלל דומיא דחמור, מה שאין כן הכא, אותה שקידש בת זכיה היא, דאילו היה מפרש מי היא היתה מקודשת.

(ט) **גמ', הכא במאי עסקינן כשאין שם אלא גדולה וקטנה**. הקשה **הרשב"א**, אכתי מאי קא מתירן, הא אף לכשתמצוי לומר דאית ליה קטנה ובוגרת אחת, לגופיה לא איצטריך, דפשיטא שאין הבוגרת מקודשת, אלא לדיוקא דהווקא בוגרת אחת וקטנה אחת אין הבוגרת בכלל, הא קטנה וקטנה דכוותה מקודשת, וקשיא לרבא. ותירץ, דהכי קאמר, אין הבוגרות בכלל ולפיכך הקטנה מקודשת, ואקשינן אי הכי מאי למימרא, כלומר אי לאשמעינן שהבוגרת אינה בכלל פשיטא, ואי לאשמעינן שהקטנה מקודשת פשיטא, כיון דליכא אלא חדא קטנה. ואוקימנא דשויתיה שליח, מהו דתימא אדעתא דידה קא מקבל, כלומר אף אדעתא דידה ולא תיהוי חדא מינייהו מקודשת, דקדושין שאין מסורין לביאה נינהו, קא משמע לן.

(י) **רש"י ד"ה דשויתיה שליח**, לקדשה לכל הבא. כתב **הר"ן** (כב: מדפי הרי"ף), דמשמע מפירושו, שאם עשאתו שליח לקדשה לפלוני בפירוש, חיישין. והוסיף, דהוא הדין כששלח שליח שיקנה לו קרקע, והלך השליח ולקחה סתם, דיכול לומר לעצמי לקחתי, כדאמרין הכא בגמרא דלא שביק איניש מידי דאית ליה הנאה מיניה, אבל כששלחו לקנות קרקע מיוחדת, אינו יכול לומר לעצמי לקחתי, דהוא מנהג רמאין, כדאמרין **לקמן** (נח:), ושארית ישראל לא יעשו עוולה.

(יא) **גמ', לא שביק איניש מצוה דרמיא עליה**. הקשה **הרשב"א**, הא לעיל (מא:). אמר רב, דאסור לאדם שיקדש את בתו כשהיא קטנה. ובחידושי **הגר"ע** הוסיף להקשות, דאף אי נימא דרבא לית ליה הא, אכתי תקשי לרב **דלקמן** (נב:). מספקא ליה דברי רבא. ותירץ **הרשב"א**, דכשיש בה דעת ומתמצית בדבר, שרי ליה לקדשה. אי נמי, דמייירי בנערה. והפני **יהושע** כתב, דאפילו לשיטת **ר"ת לקמן** (נב:). **בתוס'** ד"ה **הלכתא**, דבמשורכת אחת מרבין דעל נתכוון, משום דשארית ישראל לא יעשו עוולה. מודה דבאומר אחת מבנותיה דכולהו בכלל הספק. והכי נמי לענין קטנה דאמרין למסקנא דאין לו אלא אחת, כיון דבוגרת לאו בדידה, בהכרח לקטנה נתכוון.

(יב) **רש"י ד"ה כולן אסורות**, לאחריים וכו' ואפי' אמצעיית שבקטנות. הקשה **הרשב"א**, הא איתא **לקמן** (סד:). דאמצעיית שבכתב השניה שריא, משום דאינה נקראת גדולה, ובשמה נקריית.

(יג) **גמ', אי הכי מאי למימרא, לאפוקי מדר' יוסי דאמר לא מחית איניש נפשיה לספינקא**. הקשה **הרשב"א**, הא דר' יוסי פליג בהאי מפורשת להדיא, ואמאי בעי לאשמעינן הא. ומאי סלקא דעתך דגמרא דמקשי מאי למימרא, הא אורבא בעי למימר דהלכה כר' יוסי דפליג עליה. ואי טעמיה דר' יוסי דפליג עליה קא בעי, הוה לה לאקשווי מאי טעמא דר' יוסי דפליג. ועוד, אם כן מאי קמהדר הכא לאפוקי מדר' יוסי, הא טעמיה דר' יוסי קא בעי. והפני **יהושע** תירץ, למאי דמסקינן **לקמן** (סד:). לשינויא דר' חנינא דמוחלפת השיטה בנדרים. מקשינן שפיר, מאי למימרא, דהרי ממתניתין דנדרים שמעינן דלרבי מאיר מחית איניש לספינקא, ועל כרחך דאצטריך הא דר' מאיר לאשמעינן בקידושין דלא מסורין לביאה הוו קידושין. ועלה קא משני דאפילו הכי אצטריך לאפוקי מדר' יוסי, והיינו כמסקנא דרבא גופא התם, דבנדרים לא פליגי במחית נפשיה לספינקא אלא בלישנא דעלמא.

(יד) **גמ', דיקא נמי דקתני איני יודע**. כתב **התוס' הרא"ש**, דלאבוי לא קשיא, משום דאין יודע, משמע הכי ומשמע הכי.

(טו) **גמ', שם**. הקשה **השיטה לא נודע למי**, דהכא מחזי דאינו יודע, משמע ידעתי ושכחתי, ובנזיר תנן (נו:). שני נזירים שאמר להן אחד ראיתי טומאה שנורקה ביניכם ואיני יודע איזה מכם, מגלחים, ומוקי לה בגמרא באומר ראיתי טומאה שנורקה ביניהם, ואמר ר' אשי דיקא נמי, דקתני איני יודע. חזינן דאין משמעו שידע ושכח. ותירץ, דאיני יודע משמעו שידע ושכח, וכן שלא ידע מעולם. והתם דייקנן דאי הוה קאי גבייהו הוה לה למתני ידעתי ושכחתי, כי היכי דלא ניטעי בלישניה. ולאשמעינן, דאף דהוה קאי גבייהו הוה תלתא, לא הוי ספק טומאה ברשות הרבים, ומדלא פירש הכי, שמע מינה דלא ידע מעולם ולא הוה גבייהו. אבל הכא בקידש ב' אחיות, ליכא למיטעי בהא דקתני אינו יודע, דבוודאי היינו בהכירו ולבסוף נתערבו, ומדלא קתני אינו יודע.

דף נב ע"א

(א) **גמ', צריכה חמשה גיטין**. הקשה **האור שמח** (פ"ג מגירושין ה"ד), דבין למאן דאמר עדי חתימה כרתי ובין למאן דאמר עדי מסירה כרתי, ליכא כאן כתיבה לשמה, ולא חתימה לשמה, דהא לא ידעי באיזה מהגיטין מיגרשה. ותירץ ברוחק, דכיון דכשחלו הקידושין לא היו מבוררים, גם הכריתות שצריכה להתיר הגירושין, אינה צריכה להיות מבוררת.

(ב) **גמ', והלכתא כוותיה דאבוי בע"ל קג"ם**. הקשה **הרמב"ן**, אמאי אצטריך למיפסק הכא הלכתא כאבוי, הא איתותב רבא. ותירץ, דלאו לגופיה אצטריך, אלא דכיון דלית

מן החליצה ומן הייבום, כדאיתא התם דחייבי כריתות פוטרין, אבל חייבי לאוין בעו חליצה. דלא הוצרכו לכך, כיון דמהאי קרא יליף לה ר' שמעון, ובקרא "ונכרתה" כתיב, וכדפריך הכא. אלא דיש לפרש, דאתו להביא ראיה אהא דכתבו דקידושין לא תפסי בה. והוכיחו, דכיון שפוטר מן החליצה ומן הייבום, משום דכל אחת מהן באיסור אחות אשה, ואחות אשה נפקא לן הכא דלא תפסי בה קידושין.

(כח) **גמ', מנא הני מילי וכו'** כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו. כתב **הרשב"א**, דלא אמרינן "כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו", אלא היכא דאי אפשר לשניהם לחול, כגון קיים ומופר לזכי, בבת אחת. אבל היכא שאפשר לשניהם לחול כגון תמורת עולה ושלמים, דאמרין שתמכר חציה עולה חציה שלמים, לא. וכתב **בחידושי הרי"ם**, דלדבריו, ללא חרושו של רבה הוה אמינא שתהיה אחת מהן מקודשת, והיו שתייהן צריכות גט מספק. אך כיון דאפילו בבת אחת אינו, כיוון שאי אפשר שקדשו שתייהן יחולו אפילו אחת אינה מקודשת. אמנם **השיטה לא נודע למי**, ביאר, דכיון דגלי לך רחמנא שלא יהיו שתי אחיות צרות זו לזו, בבת אחת נמי. וכיון דאי איתא דתפסי קידושין, בתרווייהו קא תפסי, שהרי בבת אחת נתקדשו, ואי אפשר לומר על חדא מינייהו דמקודשת יותר מחברתה, הילכך מעיקרא לא תפסי כלל.

דף נא ע"א

(א) **גמ', ואמר רבא יצאו שנים בעשירי וקראן עשירי, עשירי ואחד עשר מעורבין זה בזה**. הקשה **השיטה לא נודע למי בשם הרשב"י**, הא אי אפשר לצמצם, דרובא דראשו דחד מינייהו לא ליפוק מקמי אידך, ותנן **בבכורות** (ס:). כל שלא נעקר שם עשירי ממנו אין אחד עשר מקודש, והיכי אמרינן הכא עשירי ואחד עשר מעורבין זה בזה דמשמעו דהאחד עשר יכול להיות מקודש. ותירץ, דכיון דקראן בבת אחת, אמרינן דמיגו דחיל אהאי חייל נמי אהאי, וכמאן דעקר שם עשירי ממנו, כיון דבקריאת עשירי קרי נמי לאידך עשירי.

(ב) **גמ', הרי תודה דליתא בטעות וליתא נמי בזה אחר זה**. כתב **המהרש"א**, דצריך לומר שהתודה אינה חלה לחצאין. דאם כן לא קשיא, וכדאמרין גבי מעשר, שכיון דחל לחצאין נתפס שם מעשר על חלק ממנו שהפריש, ולא אמרינן כל שאינו בזה אחר זה וכו', אלא שהגמרא לא חש לפרשה. והיינו משום דמעשר יכול לחול על חצי מכל חטיה וחטיה, מה שאין כן תודה שאינה יכולה לחול על חצי מכל חלה. וכבר כתב **הרשב"א**, וביאר בשם **הראב"ד**, דפלגא דחלה לא קדשה, משום דהוויא פרוסה, ודרשינן **במנחות** (עז:). אקרא ד"הקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה", ד"אחד" היינו שלא יטול פרוס אלא שלימה, ותניא נמי **בספרי** (נשא לו), "יחלת מצה אחת מן הסל", שאם נפרסה או חסרה אחת מהן פסולה. והרש"ש ביאר, דלא מועיל להקדיש החלות לחצאין משום דבכהאי גוונא הוו החצאין האחרים, חולין בעורה.

(ג) **גמ', הכל מודים היכא דאמר מיקדשו ארבעים מתוך שמונים דקדשי**. הקשה **התוס' רי"ד**, הא ר' יוחנן אית ליה **בעירובין** (לו:). דאין ברירה. ותירץ, דקושיא מעיקרא ליתא, משום דקדושת הארבעים מתוך השמונים אינה מדין ברירה, אלא הרי זה כאומר לה: נשים אחת מכם תקדש לי, דבעו כולן גט מספק. ואף הכא יש ספק בכל חלה שמא אותה קידש, ואינו יכול לברור ולומר את זו הייתי רוצה לקדש, משום שבעת שקידש החלות הווי ספק. אמנם אם היה אומר הריני מקדש לאחת מחמש נשים שארצה היום או מחר, וכן בלחמי תודה אי יתלה ברצונו שלאחר מיכן, יכול לסמוך על הברירה, כיון שתלה ברצונו.

(ד) **גמ', לא יקדשו ארבעים אלא אם כן יקדש שמונים דלא קדשי**. ופירש **רש"י ב"ה** לא קדשו, דהיינו כרבה. והקשה **הפני יהושע**, דלכאורה אין זה מוכח, דאפילו אי ליתא לדבריה לא קדשי, כיון שאמא להדיא שאינו רוצה אלא בכהאי גוונא. ותירץ, דרש"י מילתא פסיקתא נקט, דמילתא דרבה לית בה פלוגתא כלל.

(ה) **גמ', קני את וחמור**. הקשה **התוס' רי"ד**, דלא דמי, דהתם מיירי בשני קונים, הוא והחמור, והכא בשני נקנים, האחיות והנכריות. ותירץ, דיש לומר, דכמו שאין אדם קונה עם החמור, כך אין דבר נקנה עם מי שאינו נקנה. וכן בגוונא דאמר אדם לחבירו פירות דקל זה המצויין בו, קנויין לך עם הפירות העתידין לצמוח בשנה הבאה, כשם שלא קנה את העתידין, כך לא קנה לאלו שבאו לעולם. עוד תירץ, דאף הכא איכא שני קונים, שהקנה הקידושין לאחיות ולנכריות.

(ו) **גמ', שם**. כתב **הרא"ש** (סימן כב), דהא **הרי"ף** לא הביא הך פירכא דפריך רבא לאבוי. משום, דאינה אליבא דהילכתא, דקיימא לן כר' נחמן בדיני, ואיהו קאמר **בבבא בתרא** (קמג:). דקני את וחמור. קנה מחצה. אלא דאורחא דגמרא לאוקמא מתניתין ככולהו אמוראי, להכי הכא פרכינן ליה. וכן דעת **הרמב"ן**, דאליבא דהלכתא אפילו באומר כולכם, קנה מחצה, ואקשינן לדעת ר' ששת דסבירא ליה התם דלא קנה. אבל **הרשב"א** הביא בשם **הב"ה**, דתלמודא אליבא דהלכתא פריך, דבכולכם לא קנה, משום דכיון דעירבן דעתו שלא יקנה האחד ולא השני. מה שאין כן היכא דחילקן, כגון את וחמור, או לך ובניך, קנה מחצה. והרש"ש תירץ, דכיון דבכל דוכתא מדמינן קדושי אשה להקדש, והקדש הרי הוא כנדר, ותנן **בנדרים** (פ"ג מ"ט) דנדר שהותר מקצתו הותר כולו, לא מהנו קידושין לחצאין. עוד כתב, דבקדושין דבעי עדים לקיום, כיון שבטלה מקצת העדות לגבי האחיות, בטלה כולה.

(ז) **רש"י ד"ה קני את וחמור, בסוה"ד**, והכא נמי איכא חדא דלא חוויא ליה כלל. העיר **הרש"ש**, דלכאורה איכא הכא תרתי דלא חוו ליה כלל, דהיינו האחיות שתייהן. ועיין באות הבאה.

ייאוש ושינוי רשות. ולא אמרינן שלא תתקדש מאחר שידועת שבגול אתא לידו. (זו) **גמי**, לית דחש להא דר' שמעון דאמר סתם גזילה יאוש בעלים הוה. הקשו הרשב"א והרמב"ן, אף אי סבירא לן כר' שמעון, מאי הוי, הא קיימא לן בבבא קמא (סו.) כמאן דאמר ייאוש כדי לא קני. ותירצו, דכיון דהאשה קונה לאחר ייאוש, משום דהוי נמי שינוי רשות. אף הוא קונה אותה. וביאר הקצות החושן (שנ"ג א') את דברייהם על פי מה שכתב הרשב"א (גיטין נה:). אהא דאיתא בבא קמא (סו.). שהקדש קונה בייאוש ושינוי השם. והקשה, היאך מהני, הא הקדש דבר שאינו שלו. ותירץ, דעל ידי ההקדש הוי שינוי השם, והקדשו וקנייתו של גולן באין כאחד. ואף הכא נימא דהקידושין וקניית האיש והאשה באין כאחד. והרא"ש (ב"ק פ"ז סימן ב) כתב, דבעיא גא משום דיאוש כדי קני מדרבנן לחומרא. והקשה הפלפולא חריפתא (אות ט), דתתקדש מהתורה, מחמת דקנתה בייאוש ובשינוי רשות דהגיע לידה. ותירץ, דהוא לא קנאם כשקידש, ונמצא דבעת הקידושין המעות לא היו שלו ולא סגי בהא דהיא קיבלה, אלא דבעינן נמי דליהוי כסף שלו.

(יח) **רש"י ד"ה לא אמרו כלך, בסוה"ד**, אבל לענין למפרע לא ניחא ליה. כתב השער המלך (פ"א מגירושין ה"א), דמשמע דבעת רש"י דמעתה הוי מחילה. ובריטב"א הכא כתב, דלא מיקדשא עד שימחלו לו בפירוש, ואיתנהו לקידושין בעין. והקשה הרש"ש לשיטת רש"י, מהא דאיתא בבבא מציעא (כב:) שמר זוטרא לא אכל מהפירות שהביא לו האריס, אף לאחר שבעל הבית אמר לו, למזה לא נתת יפות, אלמא דמכאן ולהבא נמי אינו מוחל. ותירץ, דמר זוטרא החמיר על עצמו, הואיל דלא מחל בנפש חפצה, אלא משום כסופא, ואית ביה משום "אל תלחם את לחם רע עין" (משלי כ"ג ו').

(יט) **גמי**, הוי הבעלים מלקטים ומוסופים כך ובין כך תרומתו תרומה. הקשה המאירי (בבא מציעא כב.), היאך יכול להוסיף על התרומה אחרי שכבר הפריש תרומה ונעשו הפירות חולין. ותירץ, דלעולם מה דמוסיף בעל הבית לא חל, והא דקאמר תרומתו תרומה קאי אשליח.

(כ) **רש"י ד"ה בחלקו**, שחלק עם אחיו הכהנים. העיר הרש"ש, דבסמוך משמע מרש"י בד"ה כי קא זכו, דהבעלים שקדשו בחלקם נמי אינו מועיל. ותירץ, דפירש כאן אבהן משום דלשון "בחלקו" משמע טפי בידיה. ועוד, דקדשי קדשים אינן אלא בבחן.

(כא) **תוס' ד"ה המקדש, בסוה"ד**, שיכול למוכרה. כתב הרש"ש, דהתוס' ישנים פליגי בהא תוס' וסבירי שאי אפשר למוכרה. [ועיין לקמן (נג.) אות א'].

(כב) **גמי**, משולחן גבוה קא זכו. פירש רש"י בד"ה כי, בין כהנים בחוזה ושוק, בין בעלים בבשר. והקשה הרמב"ן, מדאסקינן בבבא קמא (יב.) שחלק כהנים, מחיים משולחן גבוה קא זכו. ותירץ, דאף הגמרא הכא לא מיירי אלא אבעלים, ומשום חלק בעלים תנא בחלקו. והתוס' (שם) ד"ה ומחיים כתב, דסוגיא דהכא איירא אף אכהנים ונכפירוש רש"י, אלא דהכא הוי לפי ההוה אמינא דהתם. אמנם למסקנא, חלק הכהנים אינו שלהם אפילו מחיים, וחלק הבעלים הוי שלהם אף לאחר השחיטה.

(כג) **גמי**, וכי אשה בעזרה מניין. תמה הרש"ש, מאי סלקא דעתיה דמקשה, והרי תשובת ר' יוסף פשוטה. ותירץ, דעיקר כעסו היה על שאמר נגד דעתו, דסבירא ליה בסמוך דמקודשת, וסבירי היה שיקנתרנו בראיות לסתור את דבריו, והכי דרך התנאים לומר טעם שאינו, כדי לסתור דבריו החולקים. והמהרש"א (בחדושי אגדות) כתב, דמתוך כעס בא לכלל טעות, לומר שאין קדושין בעזרה.

(כד) **גמי**, וזה יהיה לך מקודש הקדשים מן האש. הקשה המהרש"א, הא האי קרא בקדשי קדשים איירי דהם ממון גבוה, ומנליה אף בקדשי קלים. ותירץ המקנה, דמסברא ידעינן שהוי ממון גבוה ואין יכול לקדש, ורק בקדשי קדשים אצטרין קרא, כדי שלא ינלף מקרא ד"לך", ולאחר דילפינן מ"אש" שאינו שלו הדרין לסברא, דאף קדשים קלים אינם שלו לקדש בהם.

דף נג ע"א

(א) **גמי**, מנין שאין חולקין מנחות כנגד זבחים ת"ל וכל מנחה וכו'. הקשה בשו"ת אבני נזר (אהע"ז סימן תנא), לדעת התוס' ישנים לעיל (נב:) בד"ה המקדש, דיכול הכהן למכור חלקו לכהן אחר, הא הכא ילפינן מקרא שאין חולקין קרבן כנגד קרבן. ותירץ, דצריך לומר דסבירי דהא דליתא בחלוקה, גזירת הכתוב היא, ולא משום דהוי ממון גבוה דאם כן כל שכן דאסור במכירה.

(ב) **רש"י ד"ה יכול, בתוה"ד**, אבל יחלקו בקדשים קלים דאית ליה זכיה בגווייהו. כתב הפני יהושע, דלכאורה משמע מדבריו, דפשיטא ליה דלכולי עלמא הכהן יכול למכור חלקו בקדשים קלים. וכן דעת התוס' ישנים לעיל (נב:) בד"ה המקדש. אך כתב, דנראה דלעולם אינו יכול למכור, וכונת רש"י, דאי לאו דרשא הוה אמינא דבקדשים קלים יכול למכור ולחלוק, אבל לאחר דשמעינן מקרא דאין חולקין, הוא הדין דאין יכול למכור.

(ג) **תוס' ד"ה וסמך, בתוה"ד**, וי"ל וכו' אלא ו' מוסיף וכו' דכתיב וזאת תורת. הקשה המהרש"ל, דאם כן הוה לה לגמרא לאתויי להאי קרא ד"וזאת תורת". ועיין תוס' רי"ד, דגרס "דסמך ליה וזאת תורת".

(ד) **גמי**, אמר רבא וכרב מי לא תניא וכו'. כתב הריטב"א, דמצי לדחוייה דההיא ברייתא לפני שחור בו ר' יהודה ועדיפא מיניהו נקט. והפני יהושע כתב, דאפשר דאפילו אי מתוקמא קודם חזרה תו לא שייך לומר דחור בו כיון דלפי דבריו, דבר זה היה נוהג בזמן הבית משך כל הארבעים שנה דקודם החורבן ובהכרח היו חולקין תמיד על ידי עילוי, והיאך יחלוק על מסורת זו.

הלכתא כוותיה אלא בהני, מתנח בהו סימנא. והתוס' רי"ד תירץ, דהוצרך לפסוק כאביי, משום שרבא מצי למימר דמיירי במקדש אחת מבנותיך פלונית ואחר כך נתערבו.

(ג) **תוס' ד"ה והילכתא, בתוה"ד**, אלא אפילו לא שידך בשם אלא שנתרצו. המהרש"א, הוכיח מתוס' ישנים דשידוך עדיף טפי, דהיינו בקישור התנאים וכמו שאנו עושין.

(ד) **בא"ד, יש לנו לומר שקיזש הגדולה וכו'**. וכתב הרא"ש (סימן כה), דהיינו דווקא הכא שאמר בתך מקודשת סתם, אבל בקידש אחת משתי אחיות דאמרינן ביה הכא דמקודשת מספק, מודה בה ר"ת דאין מוכרח שכוונתו לגדולה.

(ה) **בא"ד, שם. הקשה המהר"ם, לעיל (נא:)** בהא דאיני יודע אם גדולה שבגדולות וכו', נימא נמי דהגדולה ביותר מקודשת, משום לא יעשה כן במקומנו. ותירץ, דכיון דהן מבי נשים לא אמרינן כן. אך אכתי הקשה, דמשמע התם דקטנה שבגדולות אסורה ולא אמרינן דלא יעשה כן במקומנו.

(ו) **בא"ד, בסוה"ד**, ואף ר"ת חזר בו. כתב הבית יוסף (אהע"ז סימן לו סקט"ז), דנראה מדבריהם דלא חזר בו אלא ממה שכתב דאפילו לא פירש בפה. והכי משמע מהטור (שם). והמגיד משנה (פ"ט מאישות ה"ח) כתב, דחזר בו אף במשודכת, דהכי עלה מעשה בבית דין של ר"ת, שאפילו היתה אחת מהן משודכת והיו עוסקין בה, כולן צריכות גט.

(ז) **תוס' ד"ה ביעל קגם, בסוה"ד**, בעובדא דצריפא דאורבני וכו'. תירץ המהרש"א, דלכך לא נאמרה הך מלתא בהאי כללא, משום דלא חשיב אלא פלוגתא דנפשיהו, מה שאין כן הך דבמלתייה דרבה רבם הוא דפליגי, וכדכתבו התוס' במקומות אחרים.

(ח) **תוס' ד"ה המקדש, בתוה"ד**, ולא אמרינן לאו ממנו הוא לקדש בו את האשה. הקשו הרש"ש והעצמות יוסף, וכי אדם הוכה מהפקר לא יוכל לקדש בזה אשה. ותירצו, דכוונתו, דסלקא דעתך שפירות שביעית הוו כמעשר שני דהווי ממון גבוה.

(ט) **בא"ד**, לאכלה ולא לסחורה, ה"מ לכתחילה אבל בדיעבד המקח קיים. ובתוס' ר"י הזקן כתב, דשרי אף לכתחילה, דלא אמרינן דקידושין שהאשה נקנית מהם כסחורה דמי. ובתוס' בעבודה זרה (סב.) ד"ה נמצא כתבו, דשמא שרי אף לכתחילה, דמשום מצוות פרו ורבו, לא גזרו רבנן.

(י) **בא"ד, שם. הקשה המקנה**, כיון דאיכא איסורא בהאי קידושין ורק בדיעבד מהני משום דהמקח קיים, אם כן להא דקיימא לן דאין שליח לדבר עבירה, ופירשו התוס' בבבא מציעא (י:?) ד"ה דאמר, דאפילו בדיעבד השליחות בטלה, אמאי מקודשות, הא כיון דאיכא איסורא על הלוקח כמו על המוכר בטלה שליחותיהו. ותירץ על פי הטור (סימן ש"ג) דגנב ששלח שליח לשחוט, והשליח שחט בשבת, לא אמרינן ביה דאין שליח לדבר עבירה כיון שהשליח עבר על דעת עצמו. והכא נמי הנשים מינו אחת מהם שתקבל בשבילן את הקידושין, ומה שקיבלה פירות שביעית היינו לדעתה. והקצות החושן (סימן קפ"ה) תירץ על פי דברי רש"י בבבא מציעא (ח.) ד"ה תרע, דמי ששלח שליח לגנוב לעצמו ועבור המשלח. אמרינן מגו דזכי לנפשיה זכי לחבריה, והכא נמי לאו מדיון שליחות קאתינא, אלא דמיגו דזכי לנפשה זכי לחבריה.

(יא) **גמי**, ממיא מוקדשני שלהן היתה ושל שביעית היתה וכו'. הקשה הריטב"א, דלמא הוא הדין בשאר שני שבוע, וליכא ראייה דבגול אינה מקודשת. והא דקתני ושל שביעית היתה, לאשמעינן, דמקדש בפירות שביעית מקודשת, ולא אמרינן לאכלה ולא לסחורה. ותירץ, דייק מדקתני "שלהן היתה", דכיון דשביעית היתה והכל הפקר מה לי שלהן מה לי של אחרים. אלא וודאי הא קא משמע לן, דהא דמקדשא בשלהן, היינו משום דשל שביעית היתה, הא בשאר שני שבוע לא, משום דהוי גול.

(יב) **תוס' ד"ה ואפילו**, אבל עדות במעשה נאמנת. תמה הרש"ש, כיון דהיא שליח, ובודאי קידש בפני עדים כשרים, מה לנו ולנאמנותה והריש מרדעו היגה, אבל שליחות במעשה מהני.

(יג) **תוס' ד"ה והוא לא אמר, בתוה"ד**, אבל בדלא שדיך אדרבא גרע גול דידה. ביאר המהרש"א, דהא דקאמר רב "אפילו" בגול דידה. הכי קאמר, אף על גב דגול דידה מהני בדשדיך, בדלא שדיך, לא מהני, משום דגרע מגול דעלמא.

(יד) **בא"ד, וא"ת מאי אתא ר' יוחנן וכו' שטף נהר קוריו וכו'**. הקשה הפני יהושע. מאי קשיא מהתם דליכא שינוי רשות. ומקרא מלא דאפילו מציאה צריך להחזיר, וכל שכן גולן דחייב בהשבה. אבל במימרא דרבי יוחנן ורב איירינן בגוונא דאיכא שינוי רשות, שקידש בהן האשה, או שהקדישו, ואפילו הכי לא מהני דהווי גול גמור. והאריך בקושייתו ונשאר בצריך עיון גדול.

(טו) **גמי**, הנהם בגול דידה. כתב השאגת אריה (סימן צג), דאפילו לר' יוחנן דאמר גול ולא נתייאשו הבעלים, אין הבעלים יכולים להקדיש ולהפקיר, ואינם יכולים ליתן במתנה, הני מיילי לאדם אחר, אבל לגולן בעצמו יכולים להקנות. ובקהלת יעקב (להתו"ג, אהע"ז סימן כ"ח ס"ה) ביאר, דהיינו משום דכל גולן קני לגזילה, אלא דחייב ההשבה, מעכב הקנין בעדו. אבל אם הגזול מוחל, ורוצה להקנות לו, חזר וניער קנין הגזילה, וקני לה לקדש את האשה.

דף נב ע"ב

(טז) **גמי**, היתה איתתא דהוה קא משיא כרעא וכו'. הקשה הריטב"א, מאי אתא לאשמעינן בהא דמשיא כרעא. ותירץ, דאי לאו דהיה גזול היתה מקודשת, ולא חיישינן דשתקה מחמת דעסקה ברחיצת רגליה, ולא נתנה דעתה לדבריו. והפני יהושע תירץ, דאתא ללמדנו, דאף שראתה שגול, מכל מקום אילו הוה ייאוש היתה מתקדשת, דאיכא

דאינו מקפיד, יהני, והדבר צריך תלמוד. וביאר החזון איש (סימן לח סק"ג) דהטעם דמהני, משום דאמרין איגלאי מילתא למפרע דניחא לה, ואין האומדנא גמורה כל כך לומר דהוי דברים שבלב, אלא האומדנא מיתלא תלי במה שהיא אומרת כשיודע לה, ולפיכך היא נאמנת אפילו להקל, שאין אנו דנים על פי נאמנות דידה, שהרי היא עצמה לא מעידה על כוונתה בשעת הקידושין, דהרי לא ידעה באותה שעה.

טו) רש"י ד"ה משום אונסא, בתוה"ד, אי נמי אפילו לא רמי אחריות עליה לא ניחא וכו'. הקשה המהרש"א, דלהאי פירושא שאונס הדרך על האשה, הוה ליה למימר גבי דידה נמי דלא ניחא לה משום אונסא דאורחא שעליה. ותיירץ, דנקט הכי משום דשביק גבי דידה סברת ר' ירמיה דהיינו משום טירחא, ור' ירמיה לא נחית להך סברא דאונסא דאורחא.

טז) בא"ד, שם. הקשה המקנה, איך נאמנת לומר דהוי קידושין ורצתה למעול, והלא אין אדם משיע עצמו רשע, ואף שהבעל הוא העובר באיסור מעילה, היא עוברת אלפני עוור. ותיירץ, דמיירי כשבדקונה בזמן הקידושין, ואמרה דחפצה בקידושין.

יז) גמ', בעא מיניה רבא מרב חסדא אשה אין מתקדשת מעות מהו וכו'. ביאר התוס' הרא"ש, דקא סלקא דעתיה דרבא, דאף שאינה מקדשת, אפשר שיצאו לחולין, משום דמעות אינם חוזרים. כמו בהתקדשי לי באלו, ולא גמר נתינתם. [דהיינו דאף דלא נתקדשה משום מקח טעות, כמו שביאר ר' יוחנן. מכל מקום המעות שלה הם, ויש לומר דאף בשגגה יצאו המעות לחולין דהווי מעילה. ולפי זה מה שאמר לו רב חסדא אשה אין מתקדשת, מעות היאך יצאו לחולין. היינו דכדי למעול בעינן שתהיה הנאה במעשיו, וכאן שאין הנאה, אף שיש הוצאת ממון ליכא מעילה. ועיין באות הבאה]

יח) גמ', במכר מאי וכו'. הקשה הפני יהושע כיון דבאשה אינה מקדשת כלל, ופשיטא דהו קדושי טעות. מהיכא תיתי דלא ליהוי מקח טעות מהאי טעמא גופא. וביאר, לפי מה שכתב התוס' רי"ד, דר' יוחנן ור' חסדא פליגי. דלר' יוחנן, לר' מאיר הקדש מתחלל בשוגג, אף אי לא כילה הדבר מן העולם. ומשום הכי תלה סברת ר' מאיר במקח טעות. אבל לר' חסדא ר' מאיר סבר דמעילה בשוגג בעיא שיכלה הדבר מן העולם. ופירש דהא גופא הוא דמיבעיא ליה ר' חייא בר אבין, אי טעמא דר' מאיר בקידושין משום טעות, וזה לא שייך במכירה כיון שאין הטעות בגוף המקח (דהא טעה במה שהחליף מעות חולין בהקדש) ואפשר בתקנה (על ידי שיתן לו מעות חולין במקומם), או דלמא טעמא דר' מאיר משום דאין הקדש מתחלל כלל בשוגג, ואם כן הוא הדין במכירה, וקפשיט ליה ר' חסדא, דטעמא משום דאין מתחלל בשוגג. וכן היה ספיקו דרבא בטעמא דקידושין, ומהדר ליה ר' חסדא אשה אין מתקדשת, וכוננו גם כן דטעמא דקידושין משום דאין מתחלל. ועיין באות הקודמת.

דף נד ע"א

א) גמ', ומשנתנו בכתנות כהונה שלא בלו הואיל וניתנו ליהנות בהן. כתב הריטב"א, דהואיל והותרה שגתן אצל כהנים, הוא הדין אצל זרים, שלא חילקה תורה בדיניה שיהיה קודש לזה וחולין לזה.

ב) גמ', שם. פירש רש"י בד"ה בכתנות, רק דבעינן שלא יתכוון לחללם. וכתב הפני יהושע, דבדקוק כתב כן דבנתכוון לחללן ודאי אסור, דלענין הנאת לבישה אפילו במזיד ניתנו ליהנות, ולא הוי כהויד במעילה, כדאיתא ביומא (פ"ט), אלא דבשמעתין לא איירי אלא מעניין החילול.

ג) רש"י ד"ה בכתנות כהונה, וראויין לעבודה וכו' שלכך הוקדשו מתחלה ליהנות בהן שוגגין וכו'. דקדק המקנה דסבר, שלא היו הכהנים רשאים ללבוש בגדי כהונה אלא בשעת עבודה ממש, ולא הותרה לאחר מיכן, אלא שאם שגג ולבשו אין חייבין עליהן קרבן מעילה. והביא, דכן הוכיחו התוס' ביומא (ט"ט) ד"ה בגדי כהונה, מסוגיין.

ד) גמ', שם. הקשה המקדש דוד (סימן לה ס"א), דאיתא בתורת כהנים (פ"א פ"א פ"א) וכוין וכן פסק הרמב"ם (פ"ד משקלים ה"ב), דבגדי כהונה ניקחים מתרומת הלשכה. וכיון דקדושת מעות הלשכה נתפס בבגדים, היאך מצי למיעבד תנאי ולשייר בקדושתן. ותיירץ, דכל דאתי מתרומת הלשכה, לא בעי להקדישו דרך חילול, ומצי נמי להקדיש על ידי קריאת שם, אלא דבעי ליקח אותן מדמי תרומת הלשכה. וכדי שלא ימעלו משום שלקוחים ממעות הלשכה, מצי לבטל מהמעות את הקדושה. כדאיתא בירושלמי שקלים (פ"ד ה"א) לענין החוצבים בבנין המקדש.

ה) גמ', שם. הקשה המקנה, אמאי נקט בתננת כהונה, ולא בגדי כהונה. ותיירץ, דאתא לאפוקי אותן בגדי כהונה שהיו של כלאים, דלא איתתרו אלא בעיין עבודה, דלא שייך להתנות ולהתיר האיסור. וכן כתב המאירי, דאבנט לא הותר שלא בשעת עבודה מפני שהוא כלאים. וכתב, דהראב"ד (פ"ח מכלי המקדש ה"ב), פליג והתיר האבנט במקדש כל יום העבודה.

ו) גמ', ת"ש כתנות כהונה שכלו מועלין בהם. הקשו התוס' בשבת (כ"א). ד"ה שמחת, מהא דתנן, דמבלאי מכנסי הכהנים ומהמניה היו מפקיעין, ובהן היו מדליקין, אלמא דחולין ניהו, ואמאי מועלין בהן. ותיירצו, ששמחת בית השואבה ענין הקדש הוא, כיון שהיה במקדש ולצורך שמחת ניסוך המים. וכן כתב השו"ת לא נודע למי (כ"א), והוסיף, דהתם דלשמחת בית השואבה שני, דצורך ציבור הוא, ומידי דהוה אשיירי לשכה שהיו עושין מתן חומת העיר ומגדלותיה, אף דאיכא מאן דאמר דמועלין בעתיקין.

ז) גמ', מאי לאו אפילו לא בלו. כתב התוס' הרא"ש, דסלקא דעתך, דלרבותא נקט "בלו", דלא תימא דפקע קדושה מינייהו כיון דלא חוו תו לעבודה. והשו"ת לא נודע למי כתב, דסלקא דעתך, דלרבותא נקט בלו, דלא אמרינן ביה דאיכא דבר שנעשית מצוותו

ה) גמ', הצנועין מושכין את ידיהם. כתבו התוס' ישנים ביומא (לט), דדווקא כשהגיעין כפול, אבל בכזית לא משכו, כי דימו לקיים מצוות אכילה, אבל בכפול ליכא מצוות אכילה לגמרי כיון שלא היו שבעין, אבל בזמן שנשתלחה ברכה בלחם הפנים והיו שבעים היו לוקחין, כדאמרין בפסחים (ג), והיינו משום שעיקר המצווה הוא בשביעה.

ו) גמ', שם. הקשה המנחת חינוך, (קל"ד, ב) כיון דזכו היאך משכו ידיהם, הוא ילפינן מקראי דאסור לחלוק בקדשים כדאמרין הכא. ותיירץ, דהתורה לא יזכרה אלא למי שרוצה, וכשאינו רוצה נתרבה מעצמו חלק האחרים.

ז) רש"י ד"ה הצנועין, בתוה"ד, וכל כהן המגיעו כזית יש אוכל ומותר. הקשה המנחת חינוך (קל"ד, ב), איך מותר הרי הגיעו רק כזית ואכילה בכזית דווקא. ורצה לגרוס בגמ' שכל אחד הגיעו כזית אך העיר דרש"י לא גרס כך. דהיינו דסבר דלא כהתוס' ישנים (הובא לעיל אות ד), דסברי דמקיים מצוות אכילה בשיעור שביעה, ולא קשיא. והמקדש דוד (סימן יד אות ו) תירץ, דכמו דאפשר לצרף ב' קרבנות שיעור אכילת כזית, כך אפשר לצרף לחם הפנים עם שיעור המנחת. והבית הלוי (ח"א סימן ב, ז) תירץ, דבאכילת קדשים אין צריך שיהיה שיעור כזית, דאינה חיוב אגברא שיאכל אלא אקדשים שייאכלו, והרי נאכלו.

ח) תוס' ד"ה מאי, בתוה"ד, וא"ת וכו'. והתוס' הרא"ש תירץ, דכשהיה חבירו מקפיד היה החוטף נקרא חמצן, אלא פעמים שלא היו מקפידין, אלא היה מניחו ליטול כאן, והיה הוא נוטל במקום אחר. ולא בתורת חלוקה שלא היה קונה לא זה ולא זה, אלא מדעתם היו עושים. וכתב בשיעורי רבי שמואל (אות ת"ס), דשרי משום דלא איכרי חלוקה, דהרי כל אחד יכול לחזור בו, אלא דרוצים להתנהג ביושר. אולם, היה מקום לומר דלא יוכלו להתנות, דדווקא כשאפשר בחלוקה, אמרינן דעל ידי החלוקה, מיהו שלו לאכילה, ואפילו דלא נהיה שלו, מכל מקום מקבל הוא דין אכילה על חלקו, אבל הכא דליתא בחלוקה, ואינו חפץ בחלקו, הווי לשאר אנשי המשמר.

ט) גמ', מעשר שני בין בשוגג וכו' ר' יהודה אומר וכו' מנא הני מילי וכו'. כתב הריטב"א, דהגמ' מתיחסת לר' מאיר, מינא ליה דמעשר שני ממון גבוה. ולכאורה כן משמעות דברי רש"י בר"ה דלא. והתוס' יו"ט (מ"ח) ביאר, דאקשו לר' יהודה. ואמנם הפני יהושע הקשה, אמאי מיייתי בפיסקא דברי ר' יהודה, הא לדידיה לית ליה האי ילפותא, וטעמא דבשוגג לא קידש משום מקח טעות כדלקמן (עמוד ב'). ועוד, אמאי לא מקשה הגמ' ור' יהודה האי רשא דר' מאיר מאי עביד ליה, כדרכה. ועוד, מאי טעמא נקטה הגמ' לישנא ד"מנא הני מילי", הא הוה לה למנקט, "מאי טעמא דר' מאיר". ותיירץ, דקושיית הגמ' אף אליבא דר' יהודה. ועלה משנינן דמהאי קרא שמעינן לר' יהודה דמעשר שני אסור בהנאה בגבולין, מדכתיב "הוא" בהוייתו יהא. משום דמקרא ד"לא תוכל לאכול בשעריך" לא שמעינן אלא איסור אכילה, ובלאו קרא ד"הוא" לא הוי מקח טעות אפילו בשוגג, דהא לא שייך טעמא דטרחא ואונסא דאורחא, כיון דאפילו בגבולין הוי ממון גמור, משום דשרי בהנאה, ויכולה למכור לגוי.

דף נג ע"ב

ו) גמ', אמר קרא הוא בהוייתן יהא. הקשה הריטב"א, הרי שביעית דכתיב בה "הוא", כדכתיב "כי יובל היא", ואפילו הכי המקדש בפירות שביעית מקדשת. ותיירץ, דדרשינן לה התם ל"הוא קודש", מילתא אחריתי לא.

יא) גמ', ובהקדש במזיד קידש בשוגג לא קידש וכו'. הקשה העונג יו"ט (אה"ע"ז סימן קל"ה), לדעת המשנה למלך (פ"ה מאישות ה"א בדי"ה שוב) בדעת הריטב"א, דבעינן שיהא כסף קידושין ממונו ממש, אמאי המקדש בהקדש בשוגג, קידש לדעת ר' יהודה, נהי דאידי קנתה האי כספא על ידי הקידושין, מכל מקום לבעל לא היה בו קנין, שהרי לא יצאו לחולין עד שקידשה. ותירץ, דבממון גבוה, כיון שעל ידי מעלתו לא בעל שנותן ההקדש לאשה, יצא לחולין, הוא הדין דקונהו, דמעלתו וקנינו באין כאחד, עם קנינה של האשה. והקהלות יעקב (סימן כא) תירץ, דהטעם דבעינן שיהיה הכסף של המקדש, משום דבלאו הכי לא חשיב שהוא הקנה לה, אלא שזכתה בו בעצמה, ואין מה שיקבע, שהכסף ניתן לקידושין. אבל בהקדש, אף שגוף הממון אינו שלו, מכל מקום הוא המקנה את הכסף, דהא חוינן שמעל, דהיינו דגורה התורה במעילה שהנותן הוא המוציא לחולין, ומשום הכי יכול נמי לקבוע שהנתינה תהיה לשם קידושין.

יב) גמ', שמעית מינה דר' יוחנן תרתי וכו'. ביאר התוס' רי"ד, דלדעת ר' יוחנן, סבר ר' מאיר דמעשר שני ממון גבוה, ולהכי בין במזיד ובין בשוגג לא קידש. ולר' יהודה הוי ממון בעלים, ולהכי במזיד קידש. ובשוגג לא קידש, משום דהו קידוש טעות. ובהקדש, סבר ר' מאיר דהקדש מתחלל בין בשוגג בין במזיד, ולהכי במזיד קידש, ובשוגג לא קידש משום דהו קידוש טעות. ור' יהודה סבר, דאין הקדש מתחלל במזיד, ולהכי במזיד לא קידש, דלא נתן לה כלום, דהא אינה רשאית ליהנות ממנו. והק', דאף בשוגג נימא דלא קידש, משום דהו קידוש טעות, דלא ניחא לה דליתחיל הקדש. ותיירץ, דשאני שגגת מעשר דחשיבא טעות, משום שאינה יכולה ליהנות הימנו חוץ לירושלים, אבל הקדש שמייד רשאית ליהנות הימנו, אינה חוששת אפילו שנתחלל על ידה.

יג) גמ', אלא אחת מי לא ניחא ליה דליקני איתתא ממילא, הקשה התוס' הרא"ש, היאך ניחא ליה, אלא אחת שמעל, וצריך להביא אשם. ותיירץ, דמכל מקום השתא ניחא ליה, דאין לו כלום משלו. והא דבאשה לא אמרינן דניחא לה, אף דיתור משתאיש רוצה לישא אשה רוצה להנשא. יש לומר, דמכוער הוא לאשה כשהקדש מתחלל על ידה.

יד) רש"י ד"ה וחודא, דנפקא וכו' אם בדקונה ואמרה רוצה אני. כתב המשנה למלך (פ"ז מאישות ה"כ), דמוכח מדבריו דכל היכא דאמדינן דעתו דאיכא קפידא וגילה דעתו

אחיזור (ח"ב סימן מז סעיף ד) תירץ, דיש לחלק בין בקדושת דמים, דעיקר המעילה הוא משום דררא דגול, ולהכי בהוצאה מרשות, כיון שלא נתחלל, ליכא דררא דגול דלא אהני מעשיו. לקדושת הגוף דהוא מצד כפרה, ולהכי אף שלא יצא לחולין ולא אהנו מעשיו, מכל מקום עבר אמימרא דרחמנא, ובעי כפרה. ומשום הכי נתנן לחבירו מעל, דהשתמש בחפץ ליתנו לחבירו.

(יז) **תוס' ד"ה גמר, בתוה"ד**, וי"ל דאי מג"ש לא הוה ידיענן דפדיון רבעי נהג וכו'. **המהר"ם בבבא קמא** (סט: בתוה"ד קדש) ביאר דכוונתם, דבלא הגוירה שוה לא הוה ידיענן כלל לדין דפדיון רבעי.

(יח) **רש"י ד"ה אלא לאו כר' מאיר**, וכו' כסתם משנה וכו'. כתב **המקנה**, דאין פירושו כבשאר מקומות דהוי כסתם משנה לגבי בית שמאי, ומשום דבית שמאי במקום בית הלל אינה משנה. דהא הכא טעמא דבית שמאי משום דלית להו "קודש קודש" ממעשה ולא פליגי בפרט ועוללות מטעם דמעשר אינו ממון גבוה, אלא מטעם דלית להו האי גזרה שווה. ומה שכתב רש"י דהלכה כמותו, היינו דלא נימא דלא הוי סתם משנה משום דנקט "דברי בית הלל", ואיכא למימר דר' יהודה פליג עליהו. לכך כתב דהלכה כבית הלל, ועל כרחך לא פליג ר' יהודה עליהו, אלא דסבר דלא אמרו בית הלל דבר זה, וכיון דתנא דמתניתין נקט "דברי בית הלל", הוה ליה סתמא כר' מאיר.

דף נה ע"א

(א) **רש"י ד"ה זכרים עולות**, משום דחיישינן שמא מירושלים יצאת רוב בהמות היוצאות ממנה וזכרים הם וכו'. כתב **הפני יהושע**, דמשמע מפירושו, דמטעם רוב הוא דמחמירין לספוקי בזכרים. והקשה, דאם כן מאי מקשינן בסמוך "אלא זכרים עולות הוי שלמים לא הוי", הא נהי דאיכא לספוקי בשלמים כבעולות, מכל מקום איכא נמי מיעוט בהמות חולין דמצטרפין למחצה עולות, ושפיר מצי לאקרוביניהו עולות, דהווי שלמים מיעוטא. ותירץ, דוודאי מדאורייתא תלינן ברובא וכנאמר לעיל, והשקלא וטריא בחששא דרבנן איירי.

(ב) **גמ', הכא בבא לחוב בדמיהן עסקינן**. הקשה **הפני יהושע**, הא איתא **בשקלים** (פ"ז מ"ב), דמעוט שנמצאו לפני סוחריו בהמה בירושלים, לעולם מעשר שני. ופירש **רש"י בפסחים** (זו) **כר' בהר הבית**, דרוב בהמות הנקחות בירושלים נקחות בכסף מעשר שני. ותירץ **בדורש רבי מאיר שמחה** (גג) על פי **הרמב"ם** (פ"ז מע"ש ה"ח), דכתב, דכיון שנקחה לשלמים פקע ממנה קדושת מעשר, ופודה אותה ואין הדמים מעשר, וכן הוא **בירושלמי** (פ"ג ה"ב), דשלמים שלקחן בכסף מעשר פקעה מהם קדושת מעשר.

(ג) **תוס' ד"ה אמר, בתוה"ד**, וקשה דהרי לא מצינו דסבר ר' מאיר וכו'. **והרמב"ן** הוסיף להקשות, **דרש"י** (בעמוד ב') **ד"ה וכו**, ביאר, דתהי בה ר' יוחנן דהוי חטא מחמת שאסור לפדות תמימים, והוי לה לגמ' לאקשוויי טפי, דכשפודה תמימים לא חל הפדיון, דאפילו במום עובר לא חל. ותירץ **הפני יהושע**, דאף דאין נפדין תמימים ואפילו במום עובר, וכדדרשינן **בבכורות** (לו:): מדכתיב "אשר לא יקריבו ממנה" מי שאינה קרבה כלל, יצאה זו שאין קריבה היום וקריבה למחר. מכל מקום מצינו למימר דהכא גרע ממום עובר, דהא אי לאו דנפדיית ליכא תקנתא, ואם כן קרינן ביה שפיר "אשר לא יקריבו ממנה", אי לא הווי מדאורייתא להקריבה.

(ד) **בא"ד**, לכך פירש ר"י וכו' שנתכוון לגזולה. כתב **המהרש"א**, דאף דוודאי אסור לגזול הקדש, הכא התירו חכמים כדי להוציאה מידי הקדש ולא ימעלו בה, [וכן כתבו **הרשב"א** ו**הריטב"א**]. והא דתהי בה ר' יוחנן היינו שחטא בזה שגול את ההקדש. **והרש"ש והמהרש"ל** פירשו, דתחילה נתכוון לגזולה לשם גזילה, אלא שמאחר ולבסוף עשה תשובה, ורצה לתקן החטא על ידי נתינת דמים, שרי לחללה אף שהיא תמימה, כיון שכבר יצאה לחולין בגזולתו.

(ה) **בא"ד, בתוה"ד**, ואחר שהוציאה לחולין עלה בדעתו לחוב בדמיהן. דקדק החזון איש (נשים) קדושין סימן קמח), מהי לשון "עלה בדעתו", הא מן הדין חייב לשלם. ותירץ, דמן הדין יכול להניח דמי הבהמה ולומר דיקדשו למה שהן, אם עולה עולה, ואם שלמים שלמים. ואף שאין לתשלומיו תקנה, מכל מקום יצא ידי חובה, אלא שעלה בדעתו ונתרצה להביא כל הספקות.

(ו) **תוס' ד"ה אין, בתוה"ד**, היינו כשהוא סבור שהכלי של חבירו ואז הוא מתכוין לגזולה היכא דנתנו לחבירו. הקשה **המהרש"א**, אמאי בעינן תרתן, א. שיתכוין לגזולה ב. שיקנה לחבירו, הא סגי בחדא, וכדמשמע בהמשך דבריהם אהך דתוספתא, ואהך דנטל אבן או קורה. ותירץ, דיש להניח הכי, "ואז נתכוין לגזולה כמו היכא דנתנו לחבירו כדן וכו'", והיינו, דאם נתכוין לגזולה מיקרי שינוי, והווי יצא מרשות לרשות כמו נתנו לחבירו, אף על גב דלא גזלה.

(ז) **בא"ד, בתוה"ד**, אבל האי דתוספתא וכו'. ביאר **המשנה למלך** (פ"ו ממעילה ה"ד), דבמעילה של הנאה, כשנתכוין ליהנות ולהשיב את החפץ, אף דלא כיון לגזול בהנאתו, דסבור שהחפץ שלו, בהא שנינו בתוספתא דכולן מעלו, ואפילו בקדשי בדק הבית. והא דשנינן הכא, דברוכב אחר רוכב אין מעילה לשני במקדשין אלא בקרבן, מיירי כשהוא סבור שהיא של חבירו, ומתכוין לגזולה בכדי ליהנות ממנה, ואף שהוא גול במקצת, חשיב כגזול את כולה ויצאה לחולין. **והריטב"א לעיל** (נד:), כתב, דהתוספתא ומתניתין מיירי בחד גוונא, שהוא סבור דהחפץ של חבירו, אלא, דאם נתכוין להוציא מרשות לרשות רק הנאת ההשתמשות, אין יוצא לחולין כל ההקדש אלא כנגד טובת הנאה שבו, והוא דשנינן בתוספתא דכולן מעלו. אבל בנתכוין לגזול כל החפץ, איכא חילוק בין מקדשין סתם שבהם הכל יוצא לחולין, לבין קדושת הגוף כקרבן וכלי שרת, דאינו יוצא

דלית ביה מעילה. והקשה, באמת אמאי מועלין בהם, הא קיימא לן **ביומא** (נט:): דכל שנעשית מצוותו אין מועלין בו. ותירץ בשם **הראב"ד**, דבגדי כהונה ילפינן מבגדי כהן גדול ביום הכפורים דבעי גניזה, כדאמרינן **ביומא** (כד:), ולהכי מועלין בהן אף על פי שנעשית מצוותן. עוד תירץ, דכיון דאילוילי שבלו היו ראוין להמשיך במצוותן, לא איקרי נעשית מצוותן. **והמקנה** תירץ, דלא איקרי שנעשית מצוותן, מאחר דאמרינן **בשבת** (כא:): דמבלאי בגדי כהונה היו מפקיעין ועושין פתילות למקדש, ונמצא דעדיין לא נעשית מצוותן, דהרי ראוין הן לקדושה, ומסתמא הקדישם על דעת כן, דלאחר שיבלה יעשה מהן פתילות למקדש.

(ח) **תוס' ד"ה בכתנות כהונה, בתוה"ד**, וא"ת וכו'. **והריטב"א** תירץ, דכתנות כהונה אינם קדושים בקדושת הגוף ככלי שרת, שהרי אין משתמשין בהן בגופן לעבודה, אלא דהווי מכשירי עבודה, ודינם כקדושת דמים, שיוצאין לחולין בשוגג. והקשה **המשנה למלך** (פ"ח מכלי המקדש ה"ה), הא קיימא לן **ביומא** (כד:): דבגדי כהן גדול חייבים גניזה, ולהריטב"א אמאי, הא אפשר לפדותם. אמנם לשיטת התוס' דקדושים בקדושת הגוף ניחא, הא דלית בהו פדייה.

(ט) **גמ', ת"ש מועלין בחדותין**. הקשה **המהר"ם**, והא מהא ברייתא, יקשה נמי לר' יוחנן **לעיל** (גג:), דבעינן למימר דסבר דלר' מאיר אין מעילה בשוגג אלא באוכל אוכלין דהקדש, והכא קאמר דמועלין אף בעתיקין וקמיירי בשוגג. וכתב **המהר"ם**, דזו היא קושיית **התוס' (בעמוד ב')** **כר' לא אמרו** ויהי תירוצם גם הכא. **אמנם המהרש"א** כתב (כר"ה אימא), דלא יהי הכא תירוצ' התוס', דאכתי ר' יוחנן לא אסיק אדעתיה הא דמסיק לקמיה לבר פדא הא דלא אמרו בשוגג מתחלל. וסיים דיש ליישב.

(י) **תוס' ד"ה מועלין, בתוה"ד**, ומשמגיע אחד בסיון דהיינו פרוס עצרת. צריך עיון, **דבשקלים** פ"ג מ"א איתא, ד"פרוס" היינו פלגא דל' יום שבהן דורשין בהלכות קודם לחג, ולפי זה יהיה הזמן בסיון מיום ל"ה לעומר כמו שכתב **המלאכת שלמה**. ואמאי כתבו התוס' דהוי מאחד בסיון, ולא ט"ו ימים. (א.ר.) וכן ביאר **הר"ע מברטנורא**, שבמקור המילה "פרוס" אכילת פרס שהוא חצי כיכר לחם. ואף דאיתנהו התם בן עזאי ועוד דסברי דהוא מא' בסיון, אינהו פליגי אר' עקיבא דקצב הזמן מפרוס העצרת.]

(יא) **גמ', דהא חומת העיר ומגדלותיה משרייה הלשכה**. משמעות פירוש **רש"י ד"ה והא**, דהקושיא מהא **דהמעות** יש בהן מעילה, והרי כיון שבזנין מהם חומת העיר שאין בה מעילה, נימא שלא תהיה מהם מעילה כיון שהותרו, כדאמרינן גבי כתנות כהונה. וכן פירש **הריטב"א**.

דף נד ע"ב

(יב) **גמ', תרי תנאי ואליבא דר' יהודה**. הקשה **הרמב"ן**, אמאי **לעיל** (בעמוד א') שיבש הברייתא, וקאמר לא תימא ר' מאיר ואימא ר' יהודה, ולא תירץ כי הכא, דתרי תנאי ואליבא דר' מאיר. ותירץ, דהכא שאני, דכבר מצינו **בנדרים** (יא) דקאמר עלה תרי תנאי ואליבא דר' יהודה, אבל לעיל ברי' מאיר, לא מצינו כן במקום אחר.

(יג) **תוס' ד"ה תרי, בתוה"ד**, מיהו קשה וכו'. ביאר **המהרש"א** קושייתם, דבשלמא הא דסתרו הני ברייתות דקדוש ואינו קדוש, משני שפיר, דתרי תנאי אליבא דר' יהודה. אבל הסתירא מברייתא דכתובות, לברייתא דשקלים, לא מצי לשינוי הכי כיון דהוי סברות הפוכות, ולא מסתבר דפליגי בהכי. **והפני יהושע** כתב, דאין ענין קושיית התוס' לכאן, דבפשיטות הווי מצי לאקשוויי מסוגיית דשקלים אסוגיא דכתובות, אלא כיון דמסוגיא דשמעתא נתיישב קושייתם, מייתו ליה הכא.

(יד) **בא"ד, בתוה"ד**, וחומת העיר דאינו קדוש בא משרייה הלשכה. **והתוס' רי"ד** כתב (דאדרי הגמרא דתנאי נינהו אליבא דר' יהודה), דמאן דאמר, דירושלים לא קדשה, סבר דלא נבנית משיירי הלשכה, אלא ממעות חולין. ולשיטת התוס' דפליגי אי שיירי הלשכה נעשו חולין גמורין. הקשה **החזון איש** (נשים), קידושין סימן קמח), למאן דאמר **בנדרים** (כט:) דקדושת דמים לא פקעה בכדי. קדושה שבהן להיכן הלכה,

(טו) **גמ', וכי מאחר דאין מתחלל קרבן במאי מחויב**. כתב **הרש"ש**, דקושיית הגמ' לא אתיא אלא אליבא דאביי **בתמורה** (ד:), דסבר דכל מקום דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד מהני, דאי סלקא דעתך דלא מהני, אמאי לקי. דאילו לרבא שם, דסבירא ליה דלא מהני, והא דלקי משום דעבר אמימרא דרחמנא, הכא נמי איכא למימר דמיתתי קרבן מהאי טעמא. וכתב, דהוא סיעתא לשיטת **הרמב"ם** שפסק כאביי, כפי שהוכיח **הלחם משנה** (פ"ו מבכורות ה"ה). **והמקנה** כתב, דדוחק להעמידה כאביי, דאם כן מאי קמקשי, דלמא בר פדא סבר רבא. לכך פירש, דמקשה אפילו לרבא, דלפי מה דאמרינן **בתמורה** (שם) למסקנא, דאביי ורבא פליגי בשינוי קונה, ורבא סבירא ליה דאינו קונה, אם כן הכא דקיימינן אליבא דר' מאיר, דסבירא ליה **בבבא קמא** (צה:): דשינוי קונה, ממילא מוכח דסבירא ליה דאי עביד מהני, ופריך שפיר.

(טז) **תוס' ד"ה קרבן מי מחויב**, דלא היה חייב בהוצאה אלא באכילה או בהנאת הגוף. כתב **הרמב"ם** (פ"ו ממעילה ה"ה), וכן אם נתנה לחבירו וחבירו לחבירו כולם מעלו. וכתב **השער המלך** (שם), דמסתומת דבריו נראה, דבכלי שרת, אפילו נתנה לחבירו בלא שנהגה ממנו מעל, בעצם היציאה מרשות לרשות. ומתוס' הכא משמע דכלי, דהוקשה לכו דמאמרינן **לקמן** (נה:): דאין מועל אחר מועל במקדשין, אלא בהבמה וכלי שרת, אלמא דבהמה וכלי שרת מעלו אף דלא נפקו לחולין. ותירצו, דלא היה חייב בהוצאה וכו'. כלומר, דהתם שאני משום דנהנו כולם בכוס ששתו, או בהבמה שרכבו עליה, אבל בדרך הוצאה כיון דלא נפקי לחולין, ולא אהנו מעשיו, מאי עביד דנחייב קרבן. והקשה לשיטת הרמב"ם, מהא דמבואר בסוגיין שאם אינו יוצא לחולין ליכא מעילה. **ובשו"ת**

ד"ה והא, דהיכא דאיכא תקנתא על ידי רעייה שתומם, אין לעשות בלא סמיכה. ולהכי בבכור ומעשר דלעיל, אי אפשר בלא מתן ד', משום דאיתא בתקנה על ידי שתומם. משא"כ הכא דאיירינן גבי אשם דלית ליה תקנה, כדכתב רש"י ב"ר"ה ודילמא, דאין אשם בא בנדבה.

(ג) תוס' ד"ה ודילמא אשם נזיר, בתוה"ד, עוד י"ל וכו' שצריך ליתן מדמו על בהונות מצורע. הקשה החזון איש (נשים, קידושין, סימן קמח), הא איתא במנחות (ה), שאם לא נתן על בהונות המצורע, כשר. ותיריך, דמכל מקום לכתחילה לא מחללינן, כיון שלא יכול לעשות כמצוותו.

(יד) בא"ד, עוד אמר ה"ר שמשון מקוצי דאין לומר שיתנה אשם בשלמים דשמא וכו'. הקשה הרש"ש, מאי חששא, והלא יכול להתנות דאם יביא בעל האשם, אחר, יהיה זה שלמים. ותיריך, דכל תנאי דלהבא תלוי בדין ברירה, והשתא פריך למאן דאמר אין ברירה. והחזון איש (נשים, קדושין סימן קמח) כתב, דאף למאן דאמר יש ברירה יש לתריך, דאינו יכול להתנות על תנאי אם אין הבעלים עתידין להביא, דאכתי דלמא אשם הוא והבעלים עתידין להביא אחר, ובכחאי גונא לא חלל הבהמה כלל, ואי אפשר לאוכלה במומה. עוד כתב, דתוס' דקדקו בדבריהם דהחשש הוא שמא יביא, דליכא למיחש לשמא בבר הביאו אשם אחר לפניו, דאם כן, השני עולה לקיץ המזבח.

(טו) בא"ד, שם. כתב השער המלך (פ"ו מפסוה"מ הי"ח), דבהכי מתיישב נמי הא דהקשו לעיל ב"ר"ה דמיייתי, דיתנה באותן שלמים וכו'. משום דלא יהיני תנאו, דשמא הבעלים יביאו אשם אחר, והוי אשם שנתכפרו בעליו.

(טז) תוס' ד"ה שלא, בתוה"ד, וא"ת וכו'. והרשב"א תירץ, דבזמנו אי אפשר שלא ישמעו, לפי שהם זזירין ומרדפין אחריו, אבל לאחר הפסח איכא למיחש שמא רדפו אחריו ולא נמצא, והרי הוא קרב שלמים. והתוס' רי"ד תירץ, כגון שאמר לשלחו קנה לי טלה לפסח, וקנה אף הוא, דבכחאי גונא הראשון לפסח והשני לשלמים.

(יז) רש"י ד"ה אין לוקחין, חוץ לירושלים דכתיב וצרת הכסף בידך וכו'. הקשה המהרש"א, דאי הקפידה תורה בכך, אמאי אם לקח במויד, תעלה ותאכל בכל מקום. ותיריך, דלמצווה הקפידה תורה ולא לעיכובא.

(יח) בא"ד, וצרת הכסף ועוד שמא תכחיש. הקשה הפני יהושע, אמאי הוצרך להוסיף אטעמא דקרא, דהוא כיהודה ועוד לקרא. ותיריך, דלטעמא קמא הוי שרי מיהא לקנות בהמה תמימה לצורך שלמים, שהיא עיקר מצוות מעשר שני בירושלים ברחוק מקום, אבל מטעמא דשמא תכחיש אפילו בכי האי גונא נמי אסור, ולא שרינן בבבא קמא (יז) אלא מדוחק, וכמו שכתבו תוס' ד"ה אין. ועיין לקמן אות כ.

(יט) בא"ד, ועוד שמא תכחיש. הקשו התוס' בסוכה (מ): ב"ר"ה שמא יגדל, דלא היה לו לפרש האי טעמא, אלא טעמא דאמרינן התם, שמא יגדל מהם עדרים. והמאירי (הכא) כתב, דהגזירה שמא יגדל, היינו דווקא בקונה הרבה בהמות, או בקונה בהמה בעירו, אבל הכא דמייירי בקונה בהמה אחת בדרכו לירושלים, שרי, ולהכי איצטרריך לטעם אחר. [וכן ברש"י ישן (ב"ר"ה אין) הגירסא "בהמה"]. והכפות תמרים (סוכה מ): לתוס' ד"ה ימא) תירץ, דהתם מייירי בבעל מום, וכמו שכתבו הכא בתוס' (פ). ד"ה במויד, אבל הכא מייירי בתמימה דליכא למיחש כולי האי שישהה אותה לגדל עדרים, דהא ראייה היא להקרבה מייד.

(כ) תוס' ד"ה אין, בתוה"ד, ולא נהירא, דהא דבעינן כסף צורה היינו דווקא דרך חילול. וביאר הכפות תמרים (מסכת סוכה מ): על תוס' ד"ה שמא, דהם למדו בכונת רש"י שכתב הקרא ד"וצרת הכסף" דאילו אהא דילפינן מהא דכשמחלל במידי דחלוא אוכל בעינן כסף צורה. ועל כן הקשו התוספות דבמחלל על בהמה שראוי להוליכה לירושלים, שרי לחלל אפילו לכתחילה. אמנם כתב, דרש"י אויל אפשטיה דקרא "וצרת הכסף וכו' ונתת הכסף בכל אשר תאווה נפשך". דילפינן מינה שלא יחלל כסף מעשר על פירות, חוץ לירושלים. וכדמוכח מדרתנן (בפרק א' דמעשר שני משנה ה') הלוקה פירות שוגג יחזור למים לקוממם, במויד יעלה ויאכל. וכדברים האלו כתב גם הפני יהושע (כאן), והוסיף עוד, דבהא מתיישב נמי מה שהקשו התוס', מהא דבבא קמא, דקאמר מי שיש לו מעות של בבל בקונה בהמה בבבל, דהיינו משום שאינו יכול בעינין אחר.

לחולין, והוא החילוק במתניתין. והתוס' בבבא מציעא (צט). ב"ר"ה וחבירו כתבו, דאף בסבור שהחפץ שלו ונטלו להשתמש בו, יצא כל ההקדש שבו לחולין, ובהא מייירי במשתננו. והתוספתא איירא בגזברים, דאף שסבורים שהוא של אחרים אינם מועלים, משום דאין הגובר מכיין להוציאו מרשותו שהוא שם, דהא מעיקרא היה תחת ידו, ואף השתא הוא ברשותו, ולהכי אין יוצא לחולין, אבל באינו גובר, אף שסבור שהוא שלו, הא מכיין להוציאו מרשות הקדש, ובהא לכולי עלמא אין מועל אחר מועל.

דף נה ע"ב

(ח) גמ', דמיייתי נמי תודה. הקשה הרשב"א, אם כן אמאי לא תני במתניתין דשקלים להדיא דמיייתי תודה. ותיריך השוטה לא נודע למי, דבכלל זבחי שלמים קתני לה, דאף תודה איקרי שלמים, דכתיב (ויקרא ז' י"א), "זאת תורת זבח השלמים וגו'" אם על תודה יקריבנו".

(ט) תוס' ד"ה דמיייתי, בתוה"ד, ואי משום דלא שוו באכילתן, דשלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד וכו'. והרמב"ן הביא בשם הראב"ד דחיישינן להא דממעט בזמן האכילה. וכתב המקדש דוד (קונטרס דיני קדשים, סימן ה' ס"ג), דלתוס', גדר קרבן פסח שלא בזמנו דינו כשלמים, הוא מין קרבן אחר שדינו כשלמים, שנאכל ליום ולילה כשלמי נזיר. ולכך, כשנפל בו מום ומחללו על בהמה אחרת, גם הבהמה האחרת תאכל ליום ולילה. אבל להראב"ד, דינו כשאר שלמים, שנאכלים לשני ימים, והא דנאכל ליום ולילה, משום שבא מחמת פסח, שהיה דינו להיאכל ליום ולילה. הלכך כשנפל בו מום ומחללו על בהמה אחרת, תאכל אף היא לשני ימים.

(י) בא"ד, בסוה"ד, והא אין לחם בא בנדבה וכו'. כתב הרמב"ם (פ"ו מפסוה"מ הי"ח), דביא אותה שלמים ויביא עמה לחם שמא תודה היא. וביאר הלחם משנה, דמביא בהמה אחת משום דקשיא ליה קושיית התוס' בתחילת הדיבור. והקשה, הא תוס' הוכיחו מהא דאיתא במנחות (פ): דאין לחם בא נדבה, דהוי חולין בעזרה. ותיריך המקדש דוד (סימן יח סעיף ב), דלחמי תודה בעי להכניסם לעזרה משום דבעו תנופה. והנה כתב הרמב"ם בפירושו המשניות (שקלים פ"ז מ"ד), דהמוצא את הבהמה אוכל את הבשר, דלענין עיקרי דינו הוא ממונו, וטעמו, משום דפסק כר' יוסי הגלילי דקדשים קלים ממון בעלים, וכיון דאית בהו דין גוביינא בבשר אית בהו נמי דין מציעא. ואם כן וודאי אין דין תנופה בראשון, דחסר לו בבעלות, וכדמצינו במנחות (סב): גבי קרבן עכו"ם, דאינו טעון תנופה, משום דהווי ערל ואינו אוכל הבשר, כל שכן הכא שאין לו זכות בבשר לאכילתו, דאינו מניף. והשני, וודאי אין בו דין תנופה, דהרי אינו המכפר, וכיון דליכא תנופה אתי שפיר דמיייתי לחם, דאין צריך להכניסו לעזרה.

(יא) בא"ד, תוס' ד"ה ודילמא אשם, ואם תאמר וכו' ואי משום סמיכה דשלמים טעונין סמיכה ואשם אין טעון סמיכה. תמה הפני יהושע, הא נתנין להדיא במנחות (צב), דכל קרבנות יחיד טעונין סמיכה חוץ מבכור ומעשר ופסח, אלא דבאשם מצורע איתא בזבחים (לג), דאין טעון סמיכה מדאורייתא. ותיריך, דלא שאין האשם טעון סמיכה מדין קרבן אשם, אלא שאשם דידן אינו טעון סמיכה, משום שאי אפשר לקיים בו מצוות סמיכה, דסמיכה בבעלים בעינן, ואי אשם הוא הרי הוא אינו בעליו, וסמיכה הוויא עבודה בקדשים. מה שאין כן בשלמים חשיב סמיכה בבעלים, לפי שהמוצא רוצה להתחייב בדמיה לבעליה, ומיקרי בעל הזבח, ושלמים באין בנדבה. אבל בתוס' הרא"ש הקשה, דליכא הכא סמיכה בבעלים, ולכתחילה אין להקריב בלא סמיכה, כדאיתא בגיטין (כה). ותיריך, דכיון דאי אפשר בענין אחר, שרי בלא סמיכה. והמקנה הגיה בתוס', "ואי משום סמיכה, סמיכה לא מעכבא". ופירושו, דהוקשה לתוס', דלמא אף דסמיכה לא מעכבא, מכל מקום באשם דאתי לכפרה, לא תהוי ליה כפרה בלא סמיכה. ועלה דחו דסמיכה לא מעכבא כלל ומהני אף לכפרה.

(יב) בא"ד, בתוה"ד, הא סמיכה לא מעכבא וכו'. הקשה המהרש"א, אם כן, הדרא קושיית התוס' לעיל (ע"א) ד"ה קדשים, דהיא עצמה תקרב שלמים, ואי משום בכור ומעשר דאין מתנותיהן שוות, הא איכא לשינויי דמתנות לא מעכבות, כמבואר בפסחים (פט). ותיריך השער המלך (פ"ו מפסוה"מ הי"ח), דתוס' אזלי לשיטתיהו בזבחים (עה).

הצטרף גם אתה ללומדי ה"דרה היומית" בעיון!!!

זמני השיעור בדף היומית בעיון ע"י רבני הכולל בכל יום בין השעות 9:45-10:45 בבית המדרש "משכן אהרן" שע"י חניכי ישיבת פוניבז' מודיעין עילית ת"ו

יש אנשים שרוצים לעשות יד ושם לזכר עולם על נשמת אבותיהם ועושים להם מצבה של אבן וכו'...
יתנדב עבורו איזה ספר הצריך לרבים ללמוד בו, ויכתוב עליו את שמו, ובכל עת שילמדו בו יהיה לנחת רוח לנשמת הנפטר... (ה"ח"ח באהבת חסד ח"כ פ"ט"ו)

כתובת המערכת: רח' שאגת אריה 17/25 קרית ספר מודיעין עילית. טל/פקס: 08-9741714 ©